БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

№ 207 (9039) СЕНТЯБРИИН 3 ЧЕТВЕРГ 1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

ТАРЯА ХУРЯАЛГЫЕ НЭГЭШЬЕ ҮДЭРӨӨР УДААРУУЛХАГҮЙ

Түрүүшын илалта

Борьёогой совхоз эртынгээ ороохо таряа хадажа дүүргээд, овёсоо хуряажа байна

Хура бороогой үдэр бүри тооной орожо, хэды һаатуулбашье, совхозой механизаторнууд абаһан социалистическэ уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байнхай. Августын 31-нэй мэдээгээр совхознай 3700 гектар таряа хадаа гэхэ гү, али бүхы ороohото ургамалнуудай 74,2 процентнь хадагдаа.

Совхозой механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ унтаха нойргүйгөөр ажаллана. Лафетнэ жаткын машинист Александр Метелкин бултанһаа түрүүлэн 443 гектар таряа хадажа, абаһан уялгаяа дүүргээ. Сентябриин 1-һээ эхилжэ энэ машинист-комбайнер хадаһан баалнуудаа суглуулан сохижо захалаа. Хоёрдохи һуури Владимир Арокин эзэлнэ. Энэ машинист-комбайнер 400 гектар таряа хадаха гэһэн уялгаяа сентябриин 1-дэ дүүргээд, үсэгэлдэрэй баалнуудаа суглуулжа байнхай. Гурбадахи һуурида Петр Ахминеев гараа гэхэ гү, али дүрбэн зуун гектар таряа хадаха уялгаяа бэелүүлээд, хоёрдохи үдэрөө таряа суглуулан сохижо ябана.

Эдэ үдэрнүүдтэ манай механизаторнууд сэлмэг үдэр, үрдэһэнүүдые дүүрэнээр ашаглажа, хамта 427 гектар таряа суглуулан сохёод байна. Комбайнһаа гараһан түрүүшынгээ таряа гүрэндөө тушааа набди. Хамтадаа 500-гаад центнер тарян тушаагдаа.

Таряа суглуулан сохихо хүдэлмэридэ Михаил Корнилович Каратаев ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Энэ машинист августын 31-нэй байдалаар 124 гектар хадагдаһан баал суглуулан сохёо.

Н. Мельников,
совхозой директор.

Борьёогой механизаторнуудай жэшээгээр

Һүүлэй үедэ хура бороон үргэлжэ ехээр орожо, Бичурын совхозойхидой ургасаяа хуряаха хэрэгтэнь ехэхэн һаад ушаруулһан байна. Тиибэ яабашье манай 3-дахи отделениин механизаторнууд Борьёогой механизаторнуудай үүсхэлые һайшаан дэмжээд, өөһэдынгөө арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэн, таряа хуряалгаяа богонихон болзорто, һайн шанартайгаар дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ оролсоо юм.

Отделениин түрүү механизатор Чимит Батомункуев суг хүдэлдэг тракторист Александр Сукневтой үдэр бүри 35—40 гектарай таряа лафетнэ жаткаар хадажа, даабаряа 1,5—2 дахин дүүргэнэ. Жаткын машинист Дашабал Базаров, тракторист Дутаржап Цыдендоржиев гэгшэд үдэртөө 25—30 гектар хадажа байна. Тиихэдэ комбайнер Бата Дугаровай комбайные дуршэл ехэтэй тракторист Павел Цыденов хэбтэшэһэн тарянай дундуур һаатуулангүй, шадамараар шэрэнэ. Ингэжэ нүхэр Дугаровай агрегат үдэртөө 15—18 га хададаг юм.

Бүхы тарягаа амяарлан хуряаха гэһэн отделениин механизаторнууд бултадаа үдэр бүриингөө даабарие үлүүлэн дүүргэжэ, мүрысөөнэйнгөө эршэ хүсые улам шангадхана.

Тиигэжэ эндэхи механизаторнууд хуряалгаяа богонихон болзорто үнгэргэжэ, Эхэ орондоо һайн шанартай таряа тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

Д. Тогошиев.

Тарьялан дундуур...

Августын эсэс. Үглөөгүүр. Наран гаража, Үлгэйн дабаанай орой туяатуулаад, тарянай шүүдэрые мүнгэнэй дуһалнуудтал ялалзуулна. Хуһан ойгоор бүрхөөһэн Дээдэ, Доодо Үлгэйн бооридохи тарьялан дээгүүр Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой шэниисын һолоомон колосуудаа даажа ядан, һэбшээ һалхинда долгилон миралзана. Тарянай дундуур «Беларусь» тракторaар шэрэгдэһэн лафетнэ жатка улам урагшаа дабхина. Жаткынгаа штурвал бариһан нэгэ хүн агрегадайнгаа хүдэлсые шэртэн, үе-үе болоод залаа гээгдэнэгүй гү гэжэ хараашална. Газарай үндэр набтарые харалсан, лафетнэ жаткынгаа эрие дээшэ доошонь болгоно. Тиихэдэнь нэгэшье ороohон гээгдэнгүй, сэбэрээр хадагдана.

Энэ хадаа Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторист Жадамба Солданов, лафетнэ жаткын машинист Сосор Удаев гэгшэд ажаллажа ябанад. Үдэртөө 18 гектарай орондо 20—25 гектар хадажа, мүнөө зуу гаран га таряа хадаа.

Б. Машкинов.

Түнхэн.

Эрхим механизаторнуудай эршэтэ ажал

Кяхтын заһамал харгыгаар ябахада Новопавловка гэжэ нютаг оршодог. Тэрэ нютагай баруун хойно заха хизааргүй үргэн тарьялан харагдана. Алтан шэниисын залаа шэрбэгэрхэн һахалаа шэрхылгэжэ, эдеэгээ даажа ядан, һэбшээ һалхинай болоходо иишэ тиишээ эбхэрэн, толгойгоо ганхалзуулан дохилзоно. Энэ хадаа Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой тарян байба.

Халюурма энэ тарьяае комбайнууд, лафетнэ жатканууд хадана. Тээ тэрээхэн гүбөөгэй ташалангаар «ДТ-54» маркын гусенична трактор лафетнэ жатка шэрэжэ ябана. Энэ хадаа Георгий Панфиловай жолоододог агрегат юм. Эндэхи механизаторнууд нүхэр Панфилов тухай угаа ехэ омогорхолтойгоор хэлсэдэг.

Дүршэлтэй машинист Георгий Панфилов таряа хуряалгын эхилхэһээ урда тээ республикын механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаһан байна. Тэдэ уялгануудай ёһоор, энэ нүхэр үдэртөө 25 гектарһаа доошо бэшэ таряа хадаха зэргэтэй байгаа. «Тиихэдэ хуряаһан газар дээрээ нэгэшье колос гээхэгүй, һолоомоёо доогуур хадаха, зааханшье булан, далан гаргахагүй» гэжэ нүхэр Панфиловай уялга соонь бэшээтэй юм.

Халууншье, хүйтэншье бэшэ, аятай зохид үдэр тохёолдобо. Үүлэнэй забһараар наран шагаана, заримдаа хоргодоодшье абана. Лафетнэ жатка алтан далайн дундуур тооһо татуулна. Георгий Панфилов балсантаһан, шанга гараараа жаткын рычагуудые бажуужа, хайшыень шадаал һаа доогуур табихаяа оролдоно.

Наһажаал болоһон нэгэ эхэнэр тэргэтэй морёор яаралтай ерээд, «Гоша, би таанартаа һонин газетэ асарааб, абагты!» гээдхибэ. Энэ хадаа колхозой почтальон байгаа һэн. «Зай мэнэ ерэхэб» гээд, Георгий тракторист Цыден Ринчиновтээ игэжэ хандаба:

—Хоёрхон лэ минута соо трактораа зогсоол даа, би почтальонһоо газетэнүүдээ абахамни. Почтальоной үгэһэн газетэнүүдые түргэ түргэнөөр харасагаажа байтараа, мэнэ һаяхан гаргагдаһан «Улаан Сэлэнгэ» газетые удаан хараба. Тэрэнэй түрүүшын хуудаһые ехэ анхаралтайгаар уншажа эхилбэ.

Эгээл энэ үедэ колхозой парткомой секретарь Петр Доржиевич Аюров нүхэр Панфиловай хажууда мотоциклаар хүрэжэ ерэбэ. Хүдэлмэриин халуун үедэ машинистынгаа гансаараа газетэ уншажа һуухадань ехэтэ гайхажа, «ямар һонин болооб» гэжэ асууба.

—Петр Доржиевич, энэ номерто аймагаймнай газетэ тарьяа хуряалга дээрэ ажалладаг механизаторнуудай мүрысөөнэй дүнгүүдые толилсо. Манай агрегат аймаг соогоо түрүүлжэ ябана,—гээд жаткын машинист энеэбхилнэ.

Мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһандаа солото машинист һанаагаа амарнагүй. Харин ажалайнгаа эршэ зоригые улам шангадхажа, хуряалга улам түргэдхэхэ гэжэ шиидэбэ. Үнэхөөрөөшье нүхэр Панфиловай агрегат үдэр, хоногой үнгэрхэ бүри һайнаар хүдэлмэрилдэг болобо. Хэрбээ хуряалгын эхеэр агрегат үдэрэйнгөө нормые 100—110 процент дүүргэдэг байгаа һаа, мүнөө нэгэ үдэр 25—30 гектар тарьяа хадажа, халаанайнгаа нормые 150—190 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Георгий Панфилов агрегадаа зогсоонгүй, трактор, машинадаа ябууд дундань уһа хэнэ. Тус агрегадай хадаһанинe харахада бэрхэ парикмахерай үһэ абаһан шэнги гэхээр. Нэгэшье һолоомон арбайжа харагданагүй, зааханшье булан, далан байхагүй. Доогууршье хадагдаһан байна. Сабшагдаһан тарян нэгэ жэгдээр ута зурууд болон гонзойно.

Наранай шанха урда ерэхэ үедэ, тэргэдэ халуун хоол ашаһан бригадын тогоошон басаган поли дээрэ гарана. Тэндэ ажаллажа байһан эдэ хоёр механизаторнууд стандаа орохо забдагүй, тарянай узуур дээрэ дүхэриглэн һуугаад эдеэлнэ.

Үдэрэй эдеэлэлгэ дүүрэжэ, лафетнэ жатка шэрэдэг хүсэ ехэтэ гусенична трактораа залуу механизатор Цыден Ринчинов ябуулна. Тэрэнэй дорюун абяан сууряатан, үргэн талые зэдэлгэбэ. Сабшагдаһан тарянай талмай үргэдэжэл байба.

Алтан шаргал наран Обоон Түхүмэй хойнохи хадын шобхо оройнуудай саагуур хоргодоно. Зүүн тужын үргэн талада үдэшын боро хараан болотор ажаллаһан механизаторнууд ~~отогтоо~~ оробо.

—Георгий, минии хэмжэһэн тэрэ 20 гектар загуунии хадажа дүүргэбэ гүш?—гэжэ бригадын тоо бүридхэгшэ Василий Санжижапов асууба.

—Энээниинетнай үшөө эртэхэн байхада хадажа дүүргээбди. Үглөөдэртөө хадахаяа байһан 25 гектар шэниисын участок хадаад ерээбди,—гэжэ механизаторнууд харюусана.

Уданшьегүй үдэшын эдеэлгэн дүүрэжэ, нүхэд Панфилов Ринчинов хоёр һаяхан гаргагдаһан «Дайшалхы хуудаһа» уншана. Өөһэд өөһэдынгөө, нүхэдэйнгөө хэһэн ажалай дүнгые тусхай самбар дээрэ хаража, үдэрэй һониниие хөөрэлдэнэ. Энэ үедэ колхозой партийна комитедэй секретарь нүхэр Аюров эдэ хоёр механизаторнуудта колхозой правлени, парткомой дамжуулгын тугханиие барюулба.

Георгий Панфилов, Цыден Ринчинов гэгшэд ганса колхоз соогоо бэшэ, мүн аймагтаа түрүүлжэ ябана. Эдэ хоёр нүхэд һүүлшын табан хоног соо 175 га тарьяа сабшажа унагаагаа.

—Бидэнэй туйлаһан эдэ амжалтанууд хадаа оронoй түрүү механизаторнуудай туйладаг амжалтануудта орходоо һураггүй бага гээшэ. Тиимэ дээрэһээ үшөө ехэ амжалта туйлахые хүсэжэ, бүри һайнаар хүдэлмэрилхэбди. Парткомой секретариин барюулһан энэ тугханиие хуряалгын дүүрэтэр алдахагүйбди,—гэжэ Үбэр Зөөхэйн эрхим механизаторнууд нүхэд Панфилов, Ринчинов гэгшэд хөөрэнэ.

Б. Ширеторов.

Акмолинско область. Шэнэ газар элдүүрилдэг «Заря» гэжэ тарян ажалай совхозойхид 20 мянга шахуу гектар талмай дээрэһээ гектар бүриһөөнь 100 пүүдһээ бага бэшэ ороohо тарьяа хуряаха гэһэн уялга абаһан байгаа. Мүнөө тарьяа хуряалга түлэг дундаа ябажа байна. Ороohо тарьягаа арбан үдэрэй турша соо хуряажа абаха гэжэ механизаторнууд шиидээ. **Зураг дээрэ:** «Заря» совхозой поли дээрэ хадагдаһан баалнуудые суглуулан сохижо байна. **ТАСС-эй фотохронико.**

Залуу коммунистнуудай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха

…ай орон дотор коммунизм …далайсатайгаар байгуулгын …э зорилгые амжалтатайгаар …үлхын тулада Коммунистиче… партимнай түүхэтэ хэмжээ… …ануудые хараалаад, совет …шэн габьяата хэрэгүүдтэ …ар бэрхээр зоригжуулна. …ыдарта хэрэгтэнь Коммунис… партидаа һайнаар туһал… …лада коммунист бүхэн со… …тическэ Эхэ оронойнгоо саа… хүгжэхын түлөө хэлбэришэ… …р тэмсэхэ, үүсхэл оролдолго …а, үльгэр жэшээ харуулха …ай.

…э хадань Коммунистическэ …най хүдэлмэришэн ангиин, …зо таряашадай, советскэ ин…тенциин дундаһаа эрхим түр…үнүүдые партиин гэшүүд бол… абадаг. Зүгөөр гэшүүдэйнгээ … тооень олошоруулха гэдэг … харин илангаяа шанарыень …руулха гэжэ партимнай ходо …одог. Партиин гэшүүдэй ур…а анхаралаа һуладхажа бо…үй, түбхын түрүүндэ хүдэлмэ… болон колхознигуудай эр…үлөөлэгшэдые партида шэлэн … шухала гэжэ КПСС-эй XX …заһан байна.

…тиингаа XX съездын зааба… бэелүүлэн, манай республикын …ына организацинууд үйлэдбэ… нилээд олон түрүүшүүлые …а абанхай. Жэшээлхэдэ, …ын нэгэ жэлэй туршада рес…ка дотор 200 гаран хүн парти…таа. Коммунизмын хэрэгэй …ами наһаяа гамнангүй тэмсэ… хэзээдэ бэлэн, Коммунистиче… партитаяа хуби заяагаа хол… гэжэ үнэн зүрхэнһөө эрмэлзэ… …рүү хүнүүд партида үдэрһөө … орожо байна ха юм. Тиимэ …уладань партийна организа…уд залуу коммунистнуудай … хүмүүжүүлгын хүдэлмэри … һайжаруулха, тэдээн тухай …рал оролдолго гаргаха, тэдэнэй …тическэ талаараа хатуужаха, …сизм-ленинизмын үндэһэ һуу…удалха, партийна хүмүүжэл …, ажалайнгаа мэргэжэл дээ…үлхэ хэрэгтэнь бодотоор ту… болоно.

…СС-эй Кударын, Кяхтын, Бай…-Кударын райкомууд залуу …унистнуудай дунда хүмүү…гын хүдэлмэри муу бэшээр …лна. Партиин Кударын райком …ээ хоёр дахин залуу комму…нуудаа бултыень суглуулжа, …ар үнгэргэдэг заншалтай бо…ой. Тус семинар дээрэ партий… хүтэлбэрилэгшэд ажалшадай …а эмхидхэлэй хүдэлмэри хай…гээд ябуулха тухай, өөһэдын… хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай … коммунистнуудта дэлгэрэн…эр хөөрэжэ үгэдэг байна. Тэ…һэн ажал хүдэлмэридөө ту…жэ ябаха гэһэн партиин Уста… эрилтые хэр зэргээр дүүргэжэ …ан тухайгаа залуу коммунист… өөһэдөө мэдээсэдэг байна. …һээ Кударын аймагай залуу …унистнууд ниитын хүдэлмэри… эдэбхитэйгээр хабаадалсана, … кружогуудта һуража, поли…скэ эрдэмээ дээшэлүүлнэ, …дбэри дээрэ түрүүшүүлэй зэр… ябана.

…э талаар Кударын «Путь Ок…» колхозой эхин парторгани…ын хүдэлмэриие тэмдэглэмээр. …эхи залуу коммунистнууд пар… суглаа бэлэдхэлгэдэ эдэбхи…ээр хабаадана, партийна даал…ри хэр зэргээр дүүргэжэ бай… тухайгаа партбюро дээрэ хөө… үгэнэ, мүн партбюрогой гэ… тэдээнтэй элдэб һонирхолтой асуудалнуудаар хөөрэлдэдэг байна. Тиимэ дээрэһээ олонхи коммунистнуудынь сэхэ үйлэдбэри дээрэ ажалладаг аад, бултадаа түрүү зэргэдэ ябана.

Тиигэбэшье зарим партийна организацинууд залуу коммунистнуудай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри мүртэйгөөр ябуулнагүй, тэдээндэ партийна даалгабари үгэнэгүй, тэдэниие ниитын хүдэлмэридэ хабаадуулнагүй. Хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һула дээрэһээ зарим залуу коммунистнууд ажалай болон гүрэнэй журам хазагайруулна, ажал хүдэлмэридэ залхуугаар хандана, эрдэм һургаалаашье дээшэлүүлнэгүй, заримдаа бүри муу ябадал хээд, партиһаа гаргуулна. 1959 оной 6 һарын турша соо элдэб шалтагаанаар 21 коммунист партиһаа гаргагдаһан байна.

КПСС-эй зарим райкомууд, эхин парторганизацинууд партида нарин нягтаар хүнүүдые шэлэжэ абаха тушаа КПСС-эй Уставай эрилтые хазагайруулан, ажал хүдэлмэридөө бэеэ һайнаар харуулаагүй, найдамгүй хүнүүдые кандидадта абажархина. Тиигээд тэдэнэрнь гэмтэ ябадал хээд, партиһаа гаргуулна. Иимэ ушарнууд Кабанскын, Тарбагатайн аймагуудай зарим эхин парторганизацинуудта үзэгдэһэн байна.

Зарим парторганизацинууд партиин гэшүүндэ кандидат болгожо абаһан аад, тэдэниие партиин гэшүүн болгохоор бэлдэхын тулада хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулнагүй. Энэ шалтагаанһаа зарим хүнүүд хэдэн жэл соо кандидат зандаа ябажа байха юм. Областной парторганизацида КПСС-эй гэшүүндэ кандидадуудай гурбанайнь нэгэ хуби шахуу жэлһээ үлүү болзор соо кандидат ябаһаар. Илангаяа Яруунын, Бичурын, Баргажанай, Баунтын аймагуудай, Улан-Удэ, городой парторганизацинуудта тиимэ кандидадууд олон байна. 4—5 жэлдэ кандидат ябажа байһан хүнүүдшье бии.

Иимэ дутагдалнууд юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, партиин райкомууд эхин парторганизациин хүдэлмэриие гүнзэгыгөөр мэдэнэгүй, тэдэнэй ажал-ябуулгые халирхайгаар удариданa, тэдээндэ тодорхой туһаламжа хүргэнэгүй.

Залуу коммунистнуудай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эрид һайжаруулхын тулада КПСС-эй райком бүхэн эхин парторганизацинуудые хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар, бодото туһа хүргэхөөр, тэдэнэй али бүхы ажал-ябуулгада шухала нүлөө үзүүлхээр ударидаха болоно.

Кандидатска стаж хадаа политическэ хүмүүжүүлгын һургуули мүн гэжэ манай партиин заадагынь мэдээжэ. Кандидат ябаха үе соогоо залуу коммунист бүхэн политическэ ехэ хүмүүжэл абаха, марксизм-ленинизмын үндэһэ һууритай танилсаха, ажаллахадаашье, һурахадаашье, ажаһуухадаашье эрхим үльгэр жэшээ харуулжа, ёһотой шалгалта гараха зэргэтэй. Тэдэнэр партийна даалгабари дүүргэхэ, партийна суглаануудта эдэбхитэйгээр хабаадалсаха ушартай.

КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө, долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ эхин партийна организацинуудай үүргые дээшэлүүлхын тулада коммунистнуудай дунда, илангаяа залуу коммунистнуудай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эрид һайжаруулха, хүдэлмэришэд болон колхознигуудай дундаһаа түрүү хүнүүдые партида шэлэн абажа байха шухала.

Н. С. Хрущев Вешенская станицаһаа бусаба

СТАНИЦА ВЕШЕНСКАЯ (Ростовско область), сентябриин 1. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Вешенская станицада үнжэһэнэйнгөө һүүлээр, Москва бусахаяа мүнөөдэр гараба. Станицын хүн зон хүндэтэ айлшанаа хани халуунаар мордохуулаа. Н. С. Хрущевто, гэр бүлынь гэшүүдтэ баглаа сэсэгүүд барюулагдаа. Хани халуунаар угтаһанайнь түлөө Никита Сергеевич баясхалан хүргөө. Михаил Александрович Шолохов Н. С. Хрущевые тэбэрижэ таалаад, ургамал баглаа сэсэгүүдые барюулаа.

* * *

Тэрэ үдэртөө Н. С. Хрущев Москвада ерээ.

Вьетнам арадта эльгээгдэһэн амаршалгын бэшэг

Вьетнамай Демократическа Республикын байгуулагдаһаар 14 жэлэй ойтой дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов Вьетнамай Ажалай партиин түрүүлэгшэ, Вьетнамай Демократическа Республикын президент нүхэр Хо Ши Миндэ, Вьетнамай Демократическа Республикын премьер-министр нүхэр Фам Ван Донгдо амаршалгын бэшэг эльгээгээ.

Тусхайлбал, бэшэг соо иигэжэ хэлэгдэнэ: Зүүн-Урда Азида, мүн бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал аршалан хамгаалха зорилгоор Вьетнамай Демократическа Республикын бэелүүлдэг эб найрамдалда дуратай гадаадын политикые социалистическэ лагериин оронууд, дэлхэйн бүмбэрсэгэй эрхэ сүлөөдэ дуратай бүхы арадууд хододоол ехээр дэмжэдэг байна. Индохитад тушаа Женевскэ хэлсээнүүдые шууд бэелүүлхын түлөө, Эхэ ороноо амгалан ёһоор нэгэдүүлхэ талаар вьетнам арадай национальна тон шухала зорилгые түргэнөөр, үнэн зүбөөр шиидхэхын түлөө Вьетнамай Демократическа Республикын шууд сэхээр хэжэ байһан тэмсэл мүнөө үедэ тусгаар удхашанартай.

Советскэ Союзай, Вьетнамай Демократическа Республикын арадуудай хоорондохи аха дүүгэй бата бэхи хани барисаан, нягта харилсаа холбоон саашадаа бэхижэн хүгжэхэ гэжэ батаар найдажа байһанаа элишэлэн мэдүүлнэбди гэжэ бэшэг соо хэлэгдэнэ.

* * *

Вьетнам арадай национальна һайндэрөөр дашарамдуулан, Вьетнамай Демократическа Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министр нүхэр Фам Ван Донгдо СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко амаршалгын телеграмма эльгээгээ.

(ТАСС).

Гвинейн Республикын Национальна суглаанай делегаци түрэл ороноо бусаба

СССР-эй Верховно Советэй уряалаар Гвинейн Республикын Национальна суглаанай делегаци Советскэ Союз дотор хоёр долоон хоног соо айлшалаа. Гвинейн демократическа партиин политбюрогой гэшүүн, саг үргэлжын национальна суглаанай секретарь Камар Дауд түрүүтэй эдэ айлшад манай орон соогуур аяншалжа, совет хүнүүдэй ажабайдалтай танилсаа.

Гвинейн парламентаринууд түрэл ороноо бусахаяа сентябриин 1-дэ Москваһаа мордоо. Москвагайхид Внуковска аэродром дээрэһээ айлшадые хани халуунаар мордохуулаа.

(ТАСС).

Шэнэ дайнай аюулда эсэргүү тэмсэлэй Бүхэдэлхэйн үдэрые совет хүнүүд тэмдэглэбэ

…Шэнэ дайнай аюулда эсэргүү …сэлэй Бүхэдэлхэйн үдэрые со…скэ ажалшад сентябриин 1-дэ …нөөр тэмдэглээ. Ороной олон …рдуудта митингнүүд, суглаа…уд, үдэшэнүүд үнгэргэгдэжэ, …алтайгаар зэбсэгжэхэ, шэнэ …йда бэлэдхэхэ политикада эсэр… эрид шууд буруушаалгые Со… ороной эб найрамдалай тала …ригшад дахяад мэдүүлһэн байна.

Шэнэ дайнай аюулда эсэргүү …сэлэй Бүхэдэлхэйн үдэртэ зо…лагдаһан ехэ митинг Москвагай …ловэй нэрэмжэтэ гүрэнэй нэгэдэ…сай заводто сентябриин 1-дэ болоо. Митингдэ 5 мянга гаран хүн, тэрэ тоодо эб найрамдал хамгаалха советскэ комитедэй гэшүүд, ниислэлэй олонниитын түлөөлэгшэд, Германиин Демократическа Республикаһаа мүнөө Москвада ерээд байһан эб найрамдалай тала баригшадай олон түлөөлэгшэд митинг дээрэ байлсаа.

* * *

Мүн энэ үдэртэ зорюулагдаһан митингнүүд, үдэшэнүүд Ленинградта, Киевтэ, Тбилисидэ, Минскдэ, Ереванда, Таллинда, Кишиневто, ороной бусад городуудта болоһон байна.

(ТАСС).

Карелиин искусство, литературын декадын түгэсхэлэй концерт

Хойто зүгэй искусствые харагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаһан байна.—Энэ уулзалгамнай удаан саг соо бү мартагдаг лэ,—гэжэ айлшад юрөөн хэлэһэн байна. Тэдэнэр москвагайхидта декадын эмблемэнүүдые барюулаа.

Нүхэд А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, А. И. Кириченко, А. И. Микоян, Н. А. Мухитдинов, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, П. Н. Поспелов, А. Н. Косыгин болон бусад түгэсхэлэй концерт дээрэ байлсаа.

(ТАСС).

Партийна ажабайдал

Коммунистнууд таряа хуряалга дээрэ түрүүлжэ ябана

Энэ жэлдэ Иволгын аймагай «Третья пятилетка» колхозой 500 шахуу гектар таряалан дээрэ үндэр баян ургаса гаранхай.

Таряа хуряалгаяа саг болзортонь, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын тула колхозой правлени, партийна эхин организаци эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа байна. Үбһэ, таряа хуряалга, силос даралгын нэгэн доро ябажа байхада хүдэлмэрилхэ хүсэеэ зүбөөр хубаарилан табиха, комбайн, лафетнэ жатка гэхэ мэтэ хуряалгын машина, зэбсэгүүдые һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха асуудал таряа хуряалгын эхилхэһээ урид зүбшэн хэлсэгдээ һэн.

Колхозой партийна эхин организаци (секретариинь нүхэр А. Антонов) таряа хуряалгын үедэ ябуулагдаха политическэ хүдэлмэрее шангадхаха, колхознигуудай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ гэжэ августын эхеэр шиидхэһэн байгаа.

Ургаса хуряалгын эгээн харюусалгатай газарнуудта дүй дүршэл ехэтэй, оролдосотой нүхэдые хубаарилан табяа һэн. Жэшээлхэдэ, гүрэндэ тушаагдаха таряа тоог дээрэһээ бэлэдхэлэй пункт хүрэтэр зөөхэ хүдэлмэри эмхидхэхын тула колхозой эхин парторганизациин секретарь, автомашинын жолоошо А. Антонов, комсомолой эхин организациин секретарь В. Брянский гэгшэд томилогдоо бэлэй.

Мүн коммунистнууд П. И. Горбунов, А. Н. Чернец болон бусад таряа хуряалгын ондоо участогуудта ошоод, эршэмтэй габшагайгаар ажаллажа байнхай.

Коммунист К. И. Нигулимов таряанай тоог дээрэ хүдэлхэ зуураа, халаанайнгаа нормо 150 процент хүрэтэр дүүргэжэ, бусад колхознигуудтаа жэшээ харуулна. Тиихэтэеэ хамта тоог дээрэ хүдэлмэрилдэг колхознигуудта газетэ уншажа, мүнөөнэй уласхоорондын байдал тухай һонирхолтой хөөрэлдөө хэдэг юм.

Партийнабэшэ комбайнернууд Д. Хлебодаров, И. Акулов трактористнууд В. Бадашков, А. Хлебодаров гэгшэд коммунистнуудһаа жэшээ абажа үдэрэйнгөө даабари ходо үлүүлэн дүүргэнэ.

Малай тэжээл бэлэдхэхэ, ургаса хуряаха үедэ соёл сурталай хүдэлмэри ябуулхын тула 20 агитатор, тэрэ тоодо 8 коммунист томилогдоод, колхознигуудай дунда политическэ хүдэлмэри ябуулжа байна. Агитаторнууд нүхэд Антонов, Горбунов, Брянский таряа хуряалгын эхилхэһээ хойшо тус бүридөө 12—14 хөөрэлдөө хээ.

Коммунистнуудай түрүү үүргэеэ дүүргэһэнэй, бүхы колхознигуудые дахуулан ажаллаһанайнь ашаар таряа хуряалгын хүдэлмэри һайнаар ябажа байна. Эндэхид аймаг соогоо анха түрүүн (августын 26-да) 50 гаран центнер һайн шанартай таряа гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда асаржа тушаагаа.

Түсэбөөр хараалагдаһан 500 центнер орооһо таряа ойрын сагта гүрэндөө тушаажа, хуряалгынгаа хүдэлмэри амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

Д. Шагдуров.

Уялгаяа дүүргэхые оролдоно

Арад зонойнгоо эрилтые гүйсэдөөр хангахын тула Улан-Удын «Кооператор-комсомолец» гэжэ олзоборилгын артелиин оёдолшод ехэ оролдолго гаргана. Мүнөө тус артель гол түлэб трикотажна хубсаһа гаргаха тусхай мэргэжэлтэй предприяти болонхой. Гадар, дотор хубсаһа, элдэб түхэлэй оймһо нэхэхэ цехүүд хүдэлдэг болонхой. Республикынгаа ажалшадта үргэн хэрэглэлэй иимэ эд бараа гаргажа байһан энэ артелиинхид долоон жэлэйнгээ даабарита түсэбые 6 жэл соо дүүргэхын түлөө шангаар тэмсэнэ. Август һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ. Мүрысэгшэдэй дунда ковёр нэхэдэг цехын коллектив түрүү һуури эзэлнэ. Эдэнэр правлени, партийна организацинингаа дамжуулгын Улаан туг һараһаа һарада алдангүй барижа ябадаг байна.

Мария Петровагай хүтэлбэрилдэг комсомолшуудай бригада мүрысэгшэдэй дунда шалгаржа, түрүү зэргэдэ ябадаг юм. Энэ бригада хоёрдохи хахад жэлдэ һара бүриингөө түсэбые 114 процентһээ доошо бэшээр дүүргэнэ. Тэрэшэлэн Лидия Чебунинагай хүтэлбэрилдэг залуушуулай бригадынхид комсомолшуудһаа гээгдэнгүй ажаллана.

Мүнөө тус артельдэ коммунистическэ ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө 5 бригада тэмсэнэ. Эндэ 165 түрүү хүдэлмэришэд халаан бүриингөө даалгабарие 120 процент, зарим үдэрнүүдтэ бүришье ехээр дүүргэнэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, артелиин уралан нарижуулагшад гараар бүтээгдэдэг ажалые оньһожоруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэнэ. Жэшээнь, нэхэлгын цех соо 14 станок тодхогдобо. Хуушан станок дээрэ ажалладаг хүдэлмэришэн ажалайнгаа ехэнхи хубиие гараараа бүтээдэг байгаа. Мүнөө гараар хэгдэдэг ажал оньһожоруулагдаба. Хоёр механическа станок дээрэ нэгэ хүн хүдэлдэг болоо. Тиигэжэ ажалайнь бүтээсэ дээшэлһэн, продукциинь шанар һайжарһан байна. Нэхэгдэмэл трикотажна гадар хубсаһанай өөрынь үнэ 22 мүнгэнһөө 8 мүнгэн хүрэтэр доошолуулагдаһан байха юм.

Ажалшадай эрилтые гүйсэдээр хангахын тула һаяхан эндэ хуушарһан хубсаһа, оймһо заһан оёхо шэнэ мастерской эмхидхэгдэбэ. Мүнөө хуушан хубсаһа һэльбэн заһабарилха мастерской ПВЗ-дэ нээгдэбэ. Иимэ пунктнууд Улан-Удын бусад районуудта, хүдэлмэришэдэй тосхонуудта нээгдэхэнь.

Артелиин 22 гэшүүн уралан нарижуулгын хүдэлмэридэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсана. Байгша жэлэй хугасаа соо эдэнэр найман дурадхал оруулаа. Тэдэнэй 5-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Энээнэй ашаар артель соо 20 мянга шахуу түхэригэй мүнгэн зөөри алмагдаба.

Бүгэдэ арадай социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон тус артелиин оёдолшод долоон жэлэйнгээ түсэбые 6 жэлдэ, 1959 онойнгоо даабарие декабриин 20-до дүүргэхэ гэһэн уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

К. Халтанов.

Һуралсалай шэнэ жэл эхилээ!

Һуралсалаа үйлэдбэритэй нягта холбоотойгоор ябуулая

Һурагшад һайнаар һураха аргатай

Политехническэ һуралсал хаа хаанагүй үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ мүнөө анхарал ехээр хандуулагдана. Манай Мухаршэбэрэй дунда һургуули энэ асуудалаар зарим тэды юумэ хэжэ байнхай.

Энээнһээ урда жэлнүүдтэ һургуулиимнай ахалагша классуудай һурагшад үйлэдбэриин тусхай бригада эмхидхэжэ, аймаг дотороо томохон ажахытай «Коммунизм» колхоздо ажаллаһан юм. Һурагшадһаа бүридэһэн үйлэдбэриин бригадада хамта 525 гектар хахалагдадаг газар даалгажа үгтэһэн байгаа. Үнгэрэгшэ хабар багша нүхэр Тармаевай хүтэлбэри доро ябажа, 30 гектар хартаабха, 10 гектар сахарай свёкло, 20 гектар кукуруза, 5 гектар овощь таряад, зундаа һайнаар харууһалаа. Мүн эдэнэй хүсөөр цилээд олон гектар орооһо таряан таригдаһан байха. Һурагшад колхоздо туһа хүргэхынгөө хажуугаар ажал хүдэлмэритэй һайса танилсажа байнхай.

Мүнөө жэлһээ эхилээд һуралсалай программын зарим тэдыгээр хубилхань элитэ. Энэ жэлдэ 1—5-дахи классуудай һурагшад шэнэ түсэбөөр заалгаха, 1-дэхи классһаа ажал тухай заалгажа эхилхэ байна. 5-дахи класстахи һуралсалай жэл урданайхиһаа 2 неделсэр ута болобо. Жэшээлхэдэ, 5-дахи классай һурагшад сентябриин 1-һээ хойшо бүхыдөө 38 недели заалгаха байбал, тэрэнэйнгээ хоёр неделиие һуралсалай үйлэдбэриин практика хэжэ үнгэргэхэ болоно.

Һуралсалай шэнэ жэлһээ эхилээд 9-дэхи классай һурагшад шэнэ программаар заалгаха юм. Эдэнэр XI класс дүүргэжэ гарахадаа хүдөө ажахытай һайн танилсаха байна бшуу. Гурбан жэлэй турша дотор хүдөө ажахын, мүн үйлэдбэриин практикын талаар 9, 10, 11-дэхи классуудта хамта 1492 часай хэшээл үнгэргэгдэхэ. Энэмнай бүхы һуралсалайнь гурбанай нэгэ хуби болоно.

Манай дунда һургуули хүдөө ажахыда һайн кадрнуудые бэлдэжэ, һургажа гаргаха зорилготой. Саашадаа ажал, һуралсал гээшэмнай бүри ехэ холбоотойгоор заагдаха байха. Һургуулиимнай һурагшад октябрь һараһаа эхилээд һуралсалайнгаа ехэнхи сагые түрүүшээр класс соогоо үнгэргэхэ. Тиигээд хабарай хүдэлмэриин эхилхэдэ сагайнгаа хахадыень колхозой ажал хүдэлмэридэ ябалсажа гэргэхэ болоно. Зун, намартаа хы сагаа үйлэдбэриин пра[ктика]да ябажа гараха.

Һурагшад үйлэдбэриин пра[ктика] гаража байхадаа, хамтын а[жахын] ёһо гуримтай һайса танилса[жа], ной зөөридэ ямараар хандах[а] һан тухайдаа һайса ойлгохо, [социа]листическэ мүрысөөнэй ямар аша туһатайе мэдэжэ абаха гэтэй бшуу.

Манай һургуули һуралсал[ай шэ]нэ жэлые һайн бэлэдхэлтэйгэ[эр] таба. Һургуулиимнай классу[уд] та заһабарилагдажа, бэлэн [бол]хой. Энэ жэл мастерскойн[уу]д булта заһагдаа. 3 трактор, ... маркын комбайн, автомаши[на бо]лон бусад техникэ эндэмнай ...

Гэхэ зуура һуралсалай ... манайда горьтой дутагда[лнууд] тохёолдодог байһан юм. Эн[ээн] тэрэнээ дабтахагүй, үхибүүд[ые] дэм номдо бүри һайнаар һур[гаха] тула һургуулиин дирекци, па[ртий]на организаци оролдолго га[ргаха] байха.

Е. Веретельни[ков]

Дутуунуудаа дары усадхаха

Үнгэрэгшэ зун һурагшадай 3 бригада Хэжэнгын аймагай колхозуудта эмхидхэгдэһэн юм. 1958 ондо Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо үнеэдэй байра шулуугаар барилсажа һара тухай хүдэлмэрилөө. «Эрдэм» колхоздо мастерскойн дүрбэн хана бодхоогоо һэн.

1959 ондо Ленинэй, Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудта Хэжэнгын дунда һургуулиин 6—9 классуудай һурагшад гаража, гараж, мастерскойн ханануудые бодхоогоо. Энэ һургуулиин 10-хи «Б» классайхид Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо ошожо хүдэлхэ уялга абаад, 10-хи «А», «В» классуудайнгаа, мүн Дээдэ Худанай дунда һургуулиин һурагшадые уряалһан байна. Тэдээниие бусад нүхэдынь дэмжэн «Победа», «Дружба», «Коммунизм», «Эрдэм», Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудта ошохоор шиидэһэн юм. Теэд мүнөө юун болоод байнаб? Хэжэнгын дунда һургуулиин 10-хи «Б» классай 23 һурагшадһаа 12-ниинь Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо 10-хи «А» классай 16 үхибүүдһээ 7-ниинь «Эрдэм» колхоздо хүдэлмэрилөө. 10-хи «В» классайнь һурагшад «Победа» колхоздо, Дээдэ Худанай дунда һургуулиин һурагшад «Коммунизм», «Дружба» колхозуудта хүдэлхэ ёһотой аад, ошоогүй.

Энэ жэлдэ олохон һургуули тахяагай, нугаһанай, галуунай дальбараануудые тэжээжэ тушааха уялга абаһан байгаа. Гэхэ зуура зарим һургуулинууд тахяагай дальбараануудые һурагшадайнгаа түрэлхидтэ даалгажа үгөөд, һа[йн] амаршоо. Зариман үхиб[үүдэй] зунай амаралтые эмхигүйгээ[р] гэргөө. Һургуулинуудай ... дэхи талмайда элдэб түрэ[лэй] рилга хэгдээгүй. Һура[гшадай] мастерской дархалалга, ... гын таһаг, физикэ, химиг[эй ка]бинедүүд байратай [бэшэ] гүй, муугаар эмхидхэнхэй ба[йна]. Колхоз, РТС, леспромхозой[ууд]һөө һургуулинуудта багаар ту[һа]...

Һургуули бүридэ халуун ... бии болгоо һаа, һайн байһа[н] элитэ. Хүдөөдэ һургуулиин бүүд холын гүүртэ отараһаа ... гаар ябана. Энээниие бол... морёор гү, али машинаар х[үргэхэ] хэрэгтэй байгаа.

А. Аюржана[ев]

Энэ жэлдэ Заигр[ай,] Закаменай, Курумка[ни,] Сэлэнгын аймагуу[дта] шэнэ интернат-һург[уу]линууд нээгдэнхэй.

Зураг дээрэ: Заигр[ай] аймагай Шулуутайн и[н]тернат-һургуулиин ... тын байрада баса[ган] орёо хуряажа байна.

А. Бадаевай фото.

ПАРТИЙНА ҺУРАЛСАЛАЙ ТҮРҮҮ ДҮРШЭЛ ДЭЛГЭРҮҮЛХЭ

Прибайкалиин аймагай партийна организацинуудта һуралсалай шэнэ жэлэй бэлэдхэл эхилэнхэй. Тиихэдээ үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдые хараада абалсана. Партийна һуралсалые улам һайжаруулха, үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулха зорилгонуудтай тэрэнээ холбохо талаар үнгэрэгшэ жэлдэ юун хэгдээб гэжэ хаража үзэмөөр.

Үнгэрэгшэ жэлдэ партиин XXI съездын материалнуудые гүнзэгыгөөр шудалһан байна. Нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэл, съездын шиидхэбэринүүдые үзэһэн ушар партийна һуралсалые научна коммунизмын сурталаар баяжуулһан, ажабайдалтай холбохо хэрэгтэ ехэ түлхисэ болоһон байха юм. Аймагай ажалшад партиин съездын материалнуудые үзэхэ хүсэлэнтэй байжа, кружогууд, семинарнуудай тоо олошороо. Иигэжэ аймаг дотор 15 кружок, семинарнууд нэмэжэ эмхидхэгдээд, 250 хүн һуралсаа.

Һуража байгшадта туһаламжа болгон нёдондо 235 лекци, элидхэл уншагдаа. Тиихэтэеэ хамта партиин XXI съездын табиһан теориин асуудалнуудаар тусхай конференцинүүд үнгэргэгдэжэ, олониитын зүгһөө һайшаагдаа. Жэшээнь, «Манай орондо коммунизм байгуулгада хабаатай теориин зарим асуудалнууд тухай» гэһэн темээр 271-дэхи барилга-хабсаралтын управлениидэ болоһон конференци һониноор үнгэрөө. Мүн Сэлэнгын модоной базада болоһон конференцидэ 30 гаран хүн үгэ хэлээ. Иимэ конференци үнгэргэхынгөө урда тээ партиин айком һайса бэлэдхэдэг гуримтай. Һурагшадай эдэбхитэйгээр хабаадахын тулада конференциин түсэб уридшалан зохёогоод, хүнүүдтэ тараадаг юм. Энээнэй ашаар хүнүүд һайса бэлдэдэг, үгэ хэлэдэг байна. Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо, аймагай бүхы һургуулинуудта иимэ конференцинүүд болоо бэлэй. Бэсэ даагаад һурадаг хүнүүдтэ туһа болгожо һонин лекцинүүд уншагдадаг. Жэшээнь, «Долоон жэлэй түсэб — мүнөө үеын ревизионизмда эсэргүү шанга сохилто болоно» гэһэн асуудалаар аймагай центртэ бэеэ даагаад һурагшадай теоретическэ конференци зарлагдаа һэн.

Партиин XXI съездын материалнуудые шудалһанай ашаар хүдэлмэришэд, колхознигуудай ажалай бүтээсэ бүри ехэ болоо гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Үнгэрэгшэ жэлэй партийна һуралсалай дүн юу харуулааб гэхэдэ, марксистско-ленинскэ сурталые предприяти, барилга, колхоз, эмхи зургаан бүхэнэй байдалтай нягта холбоотойгоор ябуулха шухала байна. Партийна һуралсалые улам һайжаруулжа, ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ үүргыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Тус аймагта нёдондо жэл партиин түүхэ шудалха хэрэгтэ ехэ анхарал табигдаһан байгаа. Хамтадаа 22 кружок Коммунистическэ партиин түүхэ шудалжа гараа. Энэнь урда жэлнүүдэйхиһээ хоёр дахин олон болоно. Аймагай коммунистнууд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үеын, мүн удаа тээхи партиин түүхэ шудалха ехэ хүсэлэнтэй байба.

Экономикодо хабаатай эрдэм ухаа дэлгэрүүлхэ хэрэг коммунистнууд болон бусад эдэбхитэдэй һуралсалда ехэ һуури эзэлһээр. Партийна һуралсалда хабаададаг бүхы эдэбхитэдэй 30 процентһээ үлүүнь хүдөө ажахын, промышленностиин, барилгын экономико шудалһан байна. Хүдөө ажахын экономико шудалха 6 кружок, промышленностиин, барилгын экономико шудалха 6 кружок, политическэ экономи шудалха 4 кружок хүдэлөө. Тэрээнһээ гадна аймагай экономическа һургуули бии байгаа. Партийна, ажахын эдэбхитэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдһөө гадна, жирэй хүдэлмэришэд, түрүүшүүл үйлэдбэриин экономико шудалха ехэ хүсэлэнтэй байба. Жэшээнь, экономикын асуудал шудалха кружогууд, семинарнуудта һуража байһан 368 хүнэй 20 процентнь хүдэлмэришэд, колхознигууд байгаа. Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо хоёр жэлэй турша соо хүдөө ажахын экономико шудалха кружок хүдэлжэ байдаг. Эндэ һурагшад манай ороной түрүү колхозуудай дүй дүршэлтэй танилсахаһаа гадна, колхозойнгоо ажал-ябуулгые шэнжэлһэн байна. Колхознигуудта мүнгөөр зээли үгэхэ дурадхал колхозой правлениидэ оруулаад, тэрэнь хүсэндөө оронхой. Энээнэй ашаар тус колхоздо ажалай журам һайжараа, хүнүүдэй эдэбхи үүсхэл бүри ехэ болоо.

Экономикын асуудал бүри гүнзэгыгөөр шудалха, бии байһан арга боломжоёо элирүүлхэ зорилгоор хоёр удаа экономическа конференци үнгэргэгдөө. «Барилгын үнэ сэн, аймагай промышленна предприятинуудай бүтээн гаргадаг продукциин өөрынь үные химдаруулха зам» тухай нэгэ конференци болоһон байна. «Аймаг соохи колхозуудай хүдөө ажахын продукциин өөрынь үные химдаруулха зам» тухай хоёрдохи конференци үнгэргэгдөө. Иимэ конференцинүүд ажал хүдэлмэридэ онсо удхашанартай. Эдээндэ бэлэдхэжэ байха үедээ аймагай предприятинууд болон колхозуудта суглаан үнгэргэгдэдэг, ажахынуудые шэнжэлэн хаража үзэдэг, арга боломжо элирүүлэгдэдэг байгаа. Тэрэнэй һүүлээр продукциин өөрынь үные химдаруулха тухай дурадхал баталан абтадаг байгаа. Аймагай газетын дэргэдэхи киностудиин хэдэг хүдэлмэри лекционно пропагандын, ойлгууламжын хүдэлмэриин шэнэ арга болоно.

Партиин Прибайкалиин айком, партийна эхин организацинууд пропагандистнарые шэлэн олохо хэрэгтэ һаналаа ехээр табидаг болоо. Һуралсалай жэлэй эхилхын урда тээ партиин айком пленум татаад, политическэ һуралсал һайжаруулха хэмжээ-ябуулга хараалдаг. Эрдэм һургуули ехэтэй, пропагандистын дүй дүршэлтэй болоһон хүнүүд пропагандистаар баталагдадаг байна. Мүн колхозууд, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые, главна инженернүүд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые пропагандист болгон хүдэлгэхэдэ һайн үрэ гарана. Жэшээнь, Горячинскын загаһанай заводтохи һуралсал хэдэн жэлэй турша соо бирагайгаар ябадаггүй байгаа. Партиин айком загаһанай заводой директор нүхэр Якушевто энэ хэрэгые даалгаһанһаань хойшо тад ондоо болоо һэн. Заводуудай коммунистнууд, бусад эдэбхитэдэй һуралсалые зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар ажахын асуудал һайнаар шиидхэгдэдэг болоо. Энэ завод гүрэнэй түсэб дүүргэдэг, үлүүлэн дүүргэдэг предприятинуудай тоодо оронхой. Һурагшадынь ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Эдэнэй үүсхэлээр тосхондонь агитаторнуудай һургуули эмхидхэгдэнхэй.

Тэрэшэлэн Байгалай леспромхозой директор нүхэр Короблев, түмэр-бетон конструкциин заводой директор нүхэр Анисов, Итанцын леспромхозой главна инженер нүхэр Мамонов, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой главна бухгалтер нүхэр Скатужин болон бусад кружогуудые һайнаар хүтэлбэрилдэг шадабаритай пропагандистнар юм.

Партиин айкомой политическэ һуралсалай кабинет эрхим пропагандистнарай дүй дүршэлые согсолхо, дэлгэрүүлхэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг. «Манай эрхим пропагандистнар» гэһэн тусхай хабтаһан энэ кабинедтэ бии болгогдонхой. Энээн сооно бэрхэ пропагандистнарай дүй дүршэл бэшэгдэнэ.

Прибайкалиин аймагта партийна һуралсалай бараг һайнаар эмхидхэгдэдэг болобошье, бии байһан дутагдал тухайда хэлэнгүй үнгэржэ болохогүй байна. Зарим партийна организацинууд һуралсалаа бодото байдалтай холбожо хүсэд шаданагүй. Итанцын, Байгалай леспромхозуудта, «Прибайкалец», «Заветы Ильича» колхозуудта һуралсалай хэшээлнүүд таһалдадаг, түсэбөөр хараалагдаһан материалаа муусa шудалдаг байгаа. Мүн бэсэ даагаад һурадаг коммунистнуудай һуралсал зүндөө орхигдоһон юм. Тэдээндэ туһаламжа болохо лекцишье уншагдадаггүй, тэдэниие семинарта, хөөрэлдөөндэ хабаадуулдаггүй байгаа. Партиин айком, партийна эхин организацинууд комсомолшуудай һуралсалые тон һулаар хүтэлбэрилөө гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Партийна һуралсалай түрүү дүршэл дэлгэрүүлхэ, дутагдалнуудые зайсуулха зорилгоор партиин айком, партийна эхин организацинууд шэнэ жэлдэ бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай. КПСС-эй Центральна Комитедэй зааһанай ёһоор аймагай партийна организацинууд партийна суглаа зарлажа, шэнэ жэл[эй] һуралсалые тодорхойлно. Жэшээ[нь,] коммунистнуудтай Байгалай леспр[омхозой] болоһон партийна нээмэл суглаа[н] нэгэ политһургуули, КПСС-эй түү[хэ шу]далха 5 кружок байгуулха гэжэ ши[идхэбэ.] Экономическа һургуули хүдэлһөөр ... Кружогуудай хүтэлбэрилэгшэд бата[лагдаа.] Бусад партийна организацинуудта бэлэдхэл хэгдэнэ.

Энэ жэлдэ КПСС-эй түүхын шэнэ га[р]аһантай дашарамдуулан, партии[н түү]хэ шудалха кружогууд олон боло[хо] гү, али аймаг дотор һурадаг хүнүү[дэй] хадынь партиин түүхэ шудалхаар ... бэ. Тиихэдээ Эсэгэ ороноо хамг[аалгын] Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэхи, тэр[энһээ] хойшонхи, илангаа партиин XIX съ[ездын] һүүлээрхи үеын түүхэдэ ехэ анхара[л] дуулагдаха.

Политическэ экономи, үйлэдбэрии[н эко]номико шудалха хэрэгтэ мүн ля ... табигдаха юм. Экономикын кружогу[уд бо]лон семинарнуудта һураха хүнүү[дэй тоо] шорхо гэхэ гү, бүхы һурагшадай 40 [про]центнь болохо. Партиин XXI съезд[тэ] табигдаһан экономическа теории[н] асуудалнуудые, ЦК-гэй Пленум[эй] шиидхэбэринүүдые гол болгон шуд[алха] хараалагдаа.

Мүнөө партиин айком партийна һ[урал]сал эмхидхэхэ, пропагандистнарые ... олохо мэтын ябуулга хэжэ байна. Э[нээндэ] туһаламжа болгон теориин шухала ... ла асуудалнуудаар лекцинүүд унш[агдажа,] семинар үнгэргэгдэхэ байха. Аймаг[ай пар]тийна организаци шэнэ жэлдэ бэл[эдхэлнүүдэй] гые шангадхажа оронхой.

Г. Серге[ев,]
КПСС-эй обкомой проп[аганда,] агитациин таһагай инст[руктор.]

ДУУ МАЛАА АТАР ТАРГАН БОЛГОЖО, ГҮРЭНДӨӨ ЭРХИМ ШАНАРТАЙ МЯХА ТУШААЯ!

Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой ахалагша хонишон, КПСС-эй гэшүүн Аюша Батуевич Николаев 62 наһатай бо[...]ной. Тиигээшье һаа колхозойнгоо ажалда һайнаар ажаллана. Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дураараа нэ[...]эр 300 жэлэй ойтой дашарамдуулан, нүхэр Николаев РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлтэй грамо[...] шагнагдаа. **Зураг дээрэ:** нүхэр Николаев хонидоо адуулжа ябана.

А. Мантаевай фото.

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭНЬ

Сэлэнгын томодхогдоһон «Эрдэм» колхозой гурбадахи комплексно бригадын һаалиин гүүртэнүүдэй һаалишадай социалистическэ мүрысөөндэ залуу һаалишан Евдокия Аюрова хододоо шахуу түрүүлнэ. Нёондо үнеэн бүриһөө 1625 литр һаажа, Енхоройнгоо һаалишадай дунда шалгарһан байгаа.

Нүхэр Аюрова гурбадахи жэлээ шалгаряагүйгөөр һаалишанаар ажаллана. Хүдэлмэридөө һайн дүн туйлаһанайнгаа түлөө хэды дахин аймагай, республиканска выставкэ-дэ хабаадалсаһан, хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан, правлениин, парторганизациин магтаал, сайнда хүртэһэн юм.

Энэ богонихон болзор соо Евдокия Аюрова нүхэдтөө хүндэтэй болоо. Даажа абаһан харюусалгата ажалдаа нягта нарниаар хандадаг. Өөрын мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхын зорилгоор үнгэрэгшэ үбэл гурбан жэлэй зоотехническэ курса ажаллажа байгаад дүүргээ.

Мүнөө жэлдэ нүхэр Аюрова нюурай үүлтэрэй 15 үнеэдые даажа абанхай. Үнгэрһэн долоон һара хугасаай турша соо тэрэ үнеэн бүриһөө 1100 литр һү һаагаа. Гэхэтэй нягта һаагдадаг үнеэдэйнь олонхи энэ гунжад бшуу. Август һара бүрын гол ажал хүдэлмэриһөө һаатангүйгөөр үбһэ хуряалга, силос дарялга дээрэ ажаллаад, сүүдхэ соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 12 литр һү һааба. Түрүүшынхэе тугалаһан гунжадайнгаа хойноһоо илангаяа хёрхо һайнаар харууһалдаг.

— Һаагдадаг үнеэдтээ, мүн гунжадтаашье нормын ёһоор концентрированнэ болон ногоон нэмэлтэ тэжээл үгөөд байбал, мүнөөшье бүри ехэ һү һааха аргатай байгаабди. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд энээн тухай анхаралаа балай табидаггүй,—гэжэ Евдокия Аюрова болон бусадшье һаалишад хөөрэлдэнэ. Тэрэншье зүб. Зунай бэлшээрине һайн гэжэ тоолоод, артелиин правлени үнеэдтэ концентрированнэ тэжээл үгэхэсэ болиһоор үни болоо.

Евдокия Аюрова үдэр бүри үнеэн бүхэнһөө һаагдаһан һүеэ амяарлан бэшэдэг. Иигэжэ зарим үнеэдэй һү багатай болоһые тодорхойлдог, ямар үнеэндэ нэмэлтэ тэжээл үгэхэб гэжэ элирүүлдэг.

Энэ жэл нүхэр Аюрова үнеэн бүриһөө 1700 килограмм һү һааxаб гэжэ уялга абаһан байгаа. Тиигээд ноябрь—декабрь һарада болохоёо байгаа түрэл партиингаа ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые ажалдаа амжалтатайгаар угтаха эрмэлзэлгэтэйгээр уялгаяа шэнэлжэ, үнеэн бүриһөө 1800 литр һү һааxаар шиидэбэ. Аюрова мэтэ түрүү һаалишад эндэ олон юм.

Гэбэшье тус колхозой правлени, партийна комитет һү һааха талаар абаһан социалистическэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула шухала хэмжээнүүдые абанагүй, һаалишадай мүрысөөнэй дүнгүүд хэдэн һараар гаргагданагүй.

Эгээл энэ шалтагаанаар, Үбэр Зөөхэйн «Эрдэм» колхоз Сэлэнгын аймагай колхозуудай мүрысөөндэ һү һааляар һүүлшын һуурида гараа.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд эдэ алдуугаа хараадаа абажа, ажалдаа эрид хубилалта хэхэ аабза гэжэ найдахаар.

С. Шарапов.

Оролдосотой адуулагша

Энэ жэлэй май һарада Иволгын совхозой 5-дахи отделенидэ таргалуулагдаха эрэ хашарагуудай тусхай гүүртэ эмхидхэгдээ һэн. Дүршэл шадабаритай малшан Бальжинима Убугунова тэндэ зорюута табигдаһан байна. Урдань нүхэр Убугунова хоёр жэлэй туршада буруунуудые хараһан юм. Тиихэдээ үбһэ тэжээлэй дутамагшье һаань, малаа гарзалуулангүй, тобир тарганаар ондо оруулдаг байгаа.

60 хашарагые намар болотор һайса таргалуулжа, партиин ЦК-гэй Пленумые амжалтатайгаар угтахаар зоригжонхой. Эдеэлсэ ногооной һайн байхада хашарагуудаа мяхажуулжа, таргалуулжа абахын зорилгоор добо, майла газараар адуулна.

— Үглөөгүүр эртэ бэлшээридэ гаргаад, үдэ багта амаруулжа тиирүүлээд, үдэшэ харанхы болотор адуулнабди. Иигэжэ адуулхада мал түргэн шэгнүүрээ нэмэхэ байна,—гэжэ мал адуулагша Убугунова хөөрэнэ. Үдэртөө хоёр-гурба дахин уһалдаг.

Һаяхан хашарагуудаа шэгнүүлхэдэнь, даажа абаһан сагһаань хойшо дунда зэргээр сүүдхын 700-гаад грамм тус бүридөө нэмэһэн байба. Ондоогоор хэлэхэдэ, хашараг бүхэн 230 килограмм байгаа һаа, 250 килограммда хүрөө.

Түрүү малшан Бальжинима Убугунова долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ мяха ехээр абаха, таргач мяха гүрэндэ тушааха даабаряа болзорһоонь урид дүүргэхээр зоригжонхой.

Ш. Бальжинимаев.

100 хониноо 135 хурьга абаба

—Дагба Цыденович, танине колхозой правленидэ ерэхэ гээ һэн,—гэжэ ошэлэн гэртээ хариһан хонишон басаганиинь үглөөгүүр ерэхэдээ мэдэхэбэ.

— Юун, суглаан болохоёо һанаа [...]

— Мэдэнэгүйб. Мэнэ гэһээр ерэхэ гээ бэлэй.

—Тиигээ һаа, шиимни хонидоо адуулхэ, хараха болоо гээшэ хаш. Удэ болотор ошоод ерэһүүб,—гэжэ нүхэр Номляков хонишон басаганда хэлэнэ.

Нүхэр Номляковой колхозой правленидэ ерэхэдэнь, комплексно бригадын бригадир нүхэр Эрдынеев гэжэ хэлэбэ:

— Дагба Цыденович, таамнай Москва, СССР-эй арадай ажахын амжалта харуулһан выставкэ ошоо харахаа болобот, харгы замдаа урьдаһаа түхеэрээд, үглөөдэр Улан-Удэ ошогты.

Колхозой түрүү хонишон Дагба Цыденовичын республикын Хүдөө ажахын министерстводэ ерэжэ ороходонь хүн зон олон, «хэн хаанаһаа ерээб» гэжэ нэгэ басаган ерэгшэдые һуража, тэмдэглэжэ байба.

Нүхэр Номляков ниитын ажалда хабаадалсаһаар үнинэй юм. Колхоз болоһоноо хойшо алгадгүй ниитын ажал дээрэ хүдэлһэн нүхэр Номляков жэл үнгэрхэ бүри амжалта туйлажа, дүй дүршэлтэй болоод байнхай. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ 500 эхэ хони адуулжа, 100 хонин бүриһөө 135 хурьга абаһан байха юм. Хурьгадаа гарза гаргалтагүйгөөр тэнжээжэ, колхозойнгоо залуу хонидой һүрэгтэ таараһан байна.

— Үнгэрэгшэ жэлдэ үбһэ тэжээл багаар абтажа, адуулжа байһан хонидоо намарһаа эхилээд, бүхэли үбэлөө һайн хагдатай газарта бэлшээжэ гараһан байнабди,—гэжэ нүхэр Номляков хөөрэдэг.

Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэндэ түрэхэ болоһон, һая түрэһэн хонидоо хашаада байлгажа, үбһэ, шэмэтэ тэжээл гамтайханаар үгэжэ, хабарай хагсуу сагые хүндэ хүшэрхэн байдалда үнгэргэһэн, адуулжа байһан хонидоо гарзада оруулангүй ногоондо оруулһан байха юм.

Хабарай түрүүшын һара. Хонидойшье эдихэ үбһэ хулһан дууһашанхай. Тиигэжэ байтарнь хэдэн үдэрөөр, абаһаар һалхитай хүйтэн бороон, удаань бордоһолжо тала дайда сагаан хүнжэлөөр хушагдашаба.

Дагба Цыденович энэ хагсуу хүйтэндэ хонидой эдихэ үбһэ хулһанай асуудал шиидхэхээр колхозойнгоо правленидэ ерэбэ. Нүхэр Номляковой правленидэ хүрэжэ ерэхэдэ правлениин гэшүүд булта сугларанхай, энэл асуудалые зүбшэн хэлсэжэ байба.

— Дагба Цыденович, танай отарада хоёр машина һолоомо хоёрдохи бригадаһаа буулгаха, тэрэнээ эзэн ёһоор, гамнахадажа гаргашалха болоот. Ондоо тээһээ үбһэ, һолоомыншье олдохонь бэрхэтэйхэн,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Бадмаев хэлэбэ.

Тэрэшье зүбтэй. Хабарай хагсуу эдэ үдэрнүүд аймагай бүхы колхозуудта хүндэ байдал ушаруулһан байгаа. Гэбэшье нүхэр Номляков һолоомоёо халуун уһаар дэбтээжэ байгаад хонидтоо заа зааханаар, үшөөһэ, бурһаатай холижо үгэһэн байгаа. Тиигэжэ хэдэн үдэрөөр хушагдаһан тала дайдын саһанһаа һалатарнь энэ асарагдаһан һолоомоёо ехэл гамнажа, хонидтоо эдюулһэн байха юм.

— Хэсүүтэйхэн лэ байгаа һэн даа. Бүрхэг үдэрэй эхилхэдэ һанаагаа зобогшо һэм,—гэжэ нүхэр Номляков одоошье һанаагаа амарһан янзатайгаар хөөрэнэ.

Мүнөө нүхэр Номляковой даажа байһан хонид булта шахуу түрөө, хурьгадынь тобир тарганаар түлжэжэ байнхай. Байгша оной һүүлшын һарада үшөө хэнзэ хурьгадые олоор абахын зорилгоор хонидоо искусственна аргаар ороондо оруулһан байха юм.

— Энэ жэлдэ хараалһан түсэбөөрнь 100 хониноо 150 хурьган абтаха юм. Теэд мүнөө ороондо оруулагдаһан хонидоо тооложо үзэхэдэм абаһан түсэбни үлүүлэн дүүргэгдэхэнь хаш, — гэжэ Дагба Цыденович хөөрэнэ.

Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Дагба Цыденович Номляков ниитынгээ һүрэг малые үдхэжэ олошоруулхын хойноһоо хододоо оролдожо ябадаг хүн юм.

Зураг дээрэ: Д. Ц. Номляков.

Т. Бадмаин.

Искусствын, уран зохёолой ДЕКАДАДА БЭЛЭДХЭЛ

Чимит Цыдендамбаев

Зунай уурагта дэлгэр саг һэн. Хэжэнгын талын үбдэгтэ тулама ногоон соо нэгэтэ умбан ябатараа, хоёр хүбүүнэй хоорондоо иигэжэ хөөрэлдэхыень хулгайгаар шагнажархёо бэлэйб:

— Ши шүлэг сээжээр мэдэхэ гүш? — гээд үндэр бэетэйнь шалшараншагаар нүгөөдэһөө асууба.

— Мэдэнгүй яахабиб.

— Тиигээ һаа, хэлыш даа.

Нүгөөдэнь булсагархан хасартай, зургаа долоо наһанай, хүл нюсэгэн хүбүүхэн ябан һуугаад, сэсэгэй шарахан хонхо эльбэн хонгёохон хоолойгоор уншаба:

—Улаахан залаашни,
Намаашни хэдыб?
Арюухан талыем
Гоёоно, мэдыш.
Торгоор хэн шамайе
Монсойлгон уяаб?
Хэзээ хэн набшыешни,
Эшыешни будааб!
Эреэхэн зүгыхэн,
Ерээ гү, хэлыш!
Хэзээ бэ, мүнөө гү,
Шэмээ гү тоһыеш...

Эгээл тиихэдэ би тон түрүүшынхеэ уран шүлэг тухай, тэрэнэй удхашанар, хүсэн тухай, уран хонгёо аялга тухайда удаан бодолгото болон сэсэг ногоон соо һуугаа һэм...

Һургуулиин түрэлхи хэлэнэй номууд соо ороһон, багаханшье һаа, бурят талын шэмэг, үнгэ, аялга, уужамые хүнэй сэдьхэлдэ дамжуулһан тэрэ «Сэсэгхэн» гэжэ хурсахан шүлэгые хожомынь оло дахин аман соогоо шэбшэдэг һэм.

Хирбээ һахалтай, нюдэндөө шэлтэй, үндэр бэетэй, хөөрүү хүниие Улан-Удыншье үйлсэ гудамжада оло хараһан байхат.

Тэрэмнай бишыхан «Сэсэгхэниие» бэшэһэн, «Банзарай хүбүүн Доржо», «Түрэл нютагһаа холо» гэжэ томохон романуудай автор Бурядай бэлигтэ уран зохёолшо Чимит Цыдендамбаев гээшэ.

...Тэрэнэй ажалладаг таһалга соо хөөрэлдэжэ һуубабди. Бухы ханаарнь аятайгаар жэрылгэн нягтаар табижархиһан номууд, номууд лэ харагдана. Тэдэнэй дунда һуухада хүнэй хуби заяан, уран зохёолшын ажал тухай бодолнууд досоо эрхэбэшэ ороодхино. Тиимэһээ өөрынь творческо ажал тухай, бэшэһэн номууд тухайнь хөөрэхые гуйбаб.

— Би нёдондо Заиграйн аймагта байдаг түрэл нютаг—Тарбагатай тосхондоо ошожо, нэгэ үндэр наһатай колхозник үбгэнтэй хөөрэлдөө һэм. Тэрэм намһаа иигэжэ асууба гээшэ: «Юрэдөө намда ажалта үдэрэйм түлөө гурбан түхэриг түлэдэг, харин таанадта шүлэгэй түлөө, мүр бүхэнэй түлөө мүнгэ түлэдэг гэжэ дуулаа һэм. Хэды түхэриг түлэдэг юм, хэлэжэ үгэл даа». Энэ сэсэн асуудалай һүүлдэ уран зохёолшын, юрын колхознигой ажал, тэдэнэй илгаа, түлбэри тухай удаан бодолгото болоо һэм. Урда урданайхиһаа элеэр, тодоор, бүри эршэмтэйгээр ажаллаха хэрэгтэй гэжэ тиихэдэ ойлгоо һэм,—гээд Чимит Цыдендамбаев урдаа табяатай байһан гуурһаяа гартаа абан хөөрэнэ.

Ажаллаха хэрэгтэй, арадайнгаа зол жаргалай түлөө ажаллаха хэрэгтэй. Зүб даа. Чимит Цыдендамбаевай бэшэһэн хорёод гаран номуудые дэлгээд, һонирхон иража үзэхэдөө, уран зохёолшын энэ гол зорилгоёо мартадаггүй байһанда этигэнэб. Эдэ номууд сооһоонь намда багаһаам танил шүлэгэй урихан мүрнүүд, образууд дахин бодожо, сэдьхэлдэм шэнэ баяр, шэнэ хүсэл түрүүлнэ. Тэдэ номуудые ханын шэлэй саагуур байһан номуудтай зэргэлүүлэн табихаа һанахадам:

— Асара наашань, эндэ байгша уран зохёолшодтой зэргэлхэ эрхэтэй үшөө болоодүйб,—гэжэ шоглон татаа юм гү, али үнэн зүрхэнһөө юм гү, хэлээд абшоо һэн.

Иимэ огсомшогшье һаа, сэхэ зантай, уран зохёолшын ажалые үндэр дээрэ сэгнэдэг бурят хүн урдам һууж байба.

Аяар дайнай урда гараһан «Эхэ оронойм үдэрнүүд» (1940 он) гэжэ шарахан гадартай шүлэгүүдэйнгээ түрүүшын суглуулбарине гартаа барихадань, тэрэнэй залуу сэдьхэлэй долгин, эршэ хаба, уран бэлигэйнь эхин һанаанда ороно. Саашадаа хронологиин гуримаар һубарюулагдан табяатай өөрынь номууд Чимит Цыдендамбаевай һанаһандаа хүрэдэг, һарбайһанаа баридаг—ажалша бүхэриг хүн байһыень дамжаггүй гэршэлжэ, тэрэнэй творческо замай шэглэл болон хүгжэлтые элирүүлэн харуулна гэбэл:

«Илалтын замаар» шүлэгүүд. 1943 он.

«Гвардеец» поэмэ. 1945 он.

«Үглөөгүүр» шүлэгүүд, 1948 он...

1953 ондо хэблэгдэһэн «Банзарай хүбүүн Доржо» гэжэ томохон, нилээд уран бэлигтэйгээр, түүхын архивуудые уудалан бэшэгдэһэн роман тэдэнэйнь дундаһаа онсо илгарна. Бурядай түрүүшын эрдэмтын орёо образ, тэрэнэй ажаһууһан үеын бурят зоной гай гашуудалта байдал харуулха гэһэн һайшаама зорилго урдаа табижа, хүсэлөө амжалтатайгаар бэелүүлһэнiинь тэрэ роман уншаад байхада элирэн гарана. Арадай сэдьхэлэй үнэн сэхэ, арюун тунгалагые үльгэршэ Борхоногой, Ага Балданай, Жалмын һонирхолтой образуудаар дамжуулһыень һанае. Ород, бурят арадуудай хани харилсаан, нэгэ һанал, эрмэлзэл ямар наряар, шалаһаараар харуулагданхайб! Энэ ромаанай ород хэлэн дээрэ хоёр дахин Москвада, Улан-Удэдэ, Эрхүүдэ хэблэгдэн гараһаниинь дэмы хэрэг бэшэ.

Бурядай хүдэлмэришэн анги тухай эпическэ шэнжэтэй «Соном Гармаев» (1954 он) гэжэ суула гараһан поэмые тэмдэгэлэнгүй алад гарахаар бэшэ.

«Бурядай угалзанууд» (1958 он) гэжэ жэжэхэн угалзата һубһаханууд мэтээр һубарюулагдан, нэгэл арюун эрмэлзэл дураар, шүлэгэй мэргэн дарханай шадабаряар бэшэгдэһэн шүлэгүүдыень иража үзэхэдэ ямар аятайб. Ёһотойл угалзанууд даа. Нюдөө аняад али нэгэ хуудаһыень хургаараа иража нээгээд харагты:

Хээрын ногоон зүлгэ дээрэ
Хүдөөгэй ногоон дурдан соо
Хүльбэржэ хэбтээд, үсэгэлдэр
Хүхэхэн сэсэг тухайда
Хүхюухэн шүлэг зохёогооб.
Бэхынгээ хатажа урдеэгүйдэ.
Бэшэһэн шүлэгөө уншахадамни
Өөрыгөө танихаар бэшэ,—гээд
Өөрэхэн хонхонууд шэнхинээ
һэн.

Эгээл энэ үедэ номой хэблэлһээ хонходобо. Телефоной трубка бариһан Чимит Цыдендамбаевай шарай гансата хубилшаба: нюдэдынь зөөлэрэн, абяаниинь шангадаба:

—Юу хэлэнэт? Һайн бэлэйт.

Трубкаяа табяад, нам тээшэ эрьеллэн:

—«Түрэл нютагһаа холо» гэжэ романайм сигнальна экземпляр гараба гэһэн баясхаланта мэдээ дуулгаба...

Түрэл нютагһаа холо! Зүб даа. 19-дэхи зуун жэлдэ гэнжэ болон нарһадай уйтай хүгжэм доро модон тэргэдэ мори хүллөөд, Москва зоридог үедэ Доржо Банзаровай һураһан Казань хото ехэл холын газар байгаа бшуу. Харин мүнөө «ТУ-104-дэ» һуугаад, Эхэ оронойнгоо баялиг сээжые һайхашаан, хүбэн үүлэн дээгүүр ниидэн зориходо, Казань оройдоо табан часай хугасаа соо хүртэнэ бэшэ гү? Далита саг, далита наһан. Мүнөө үеын хэды олон банзаровууд Казань, Москва, Ленинград болон бусад хотонуудта һуралсанаб!

Түрэл арадтаа дутэ, тэрэнэйнгээ оюун бэлигэй охиндо хүртэһэн, үшөө залуу бэлигтэ уран зохёолшо Чимит Цыдендамбаев трилогиёо бэшэжэ дүүргээд, шэнэ үеын хүнүүд тухай, хүсэл эрмэлзэлгыень, сэдьхэл бодолыень харуулһан шэнэ романуудые, хонгёо уран шүлэгүүдые бэшэхэ байһандань лаб этигээд, нютагайнгаа сэсэн үбгэнэй үгые мартангүй, арадтаа хүндэтэй, суутай ябахыень үнэн зүрхэнһөө хүсэе!

А. Жамбалдоржиев.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

Архиһаа эхилһэн алдуу

«Бурят Үнэн» газетын июлиин 9-нэй номерто толилогдоһон «Хужарай Хорло бөө» гэһэн статья соо нам тухай хэлэгдэнэ. Би һая гуша наһа хүрэжэ ябанаб. Зургаан жэлэй туршада Зэдын комбинадай леспромхоздо модо бэлдэгшээр хүдэлнэб. Урда тээнь Хужар нютагтаа 7 класс дүүргээд, колхоздоо хүдэлжэ байтараа сэрэгэй албанда мордоо һэм. Гурбан жэл тухай албанда һайнаар ябажа ерээд, хүдэлмэришэн болооб.

Манай Совет ороной алишье нютагта хүдэлжэшье, албашье хэжэ ябахадаа зон нүхэдтэй суг хамта, засаг түрын, Коммунистическэ партиин анхарал оролдолгоор хүреэлэгдэнхэй ябадаг байгааб. Теэд һүүлэй үедэ зарим нэгэн гээгдэнги үзэлтэнэй үгэдэ һогтуугаар орожо, өөртөөшье, арад зондоошье харша ябадал — бөөлэлгэ хэжэ эхилһэн байгааб. Зүгөөр, би бөө ябадалые, бөөгэй «номнолые» мэдэхэгүй байгаад, архи уугаад һогтуудаа тиигэдэг байһанаа ехээр гэмшэнэб.

Мүнөө минии үеын болон бүхы совет арад зоной һаруул һайхан ажабайдал, ажаһуудалые үнэн сэхэ ажал хүдэлмэреэрээ байгуулжа, зохёожо байһан сагта өөрынгөө хубитые бии шадалаараа оруулалсаха гэжэ сэхэ шиидэнхэйб.

Ажал хүдэлмэридөө һайнаар хүдэлдэг болобошье, зарим тэды алдуу хэжэ байһанаа бодото һайнаар мэдэжэ абаад, тиимэ ябадал хойшодоо юрэдөөшье гаргахагүйб гэжэ мэдүүлнэб. Бөөлэлгэ гээшые огто лон болёоб.

Манай үедэ үдэр үдэрөөр ургажа байгаа научна болон техническэ дэбжэлтэнүүд ямаршье бөөгэй «номнолые» буруу һүргэхэ гэжэ совет хүн бүхэн мэдэхэ болонхой. Тиимэһээ элдэб «номнол», уншалганууд арад зоной урагшаа дабшалгада һаад тойбо татахаһаа бэшэ үрэ дүн үгэхэгүй.

Би өөрынгөө алдууе хүсэд мэдэржэ, иимэ ябадалһаа өөрөө холо болохотойгоо хамта, хэрбээ залуудажа гү, али ойлгонгүй, хилэ ябадал гаргажа, зарим нэгэн гээгдэнги үзэлтэнэй үгэдэ орожо лама, бөөгэй «номнолоор» ябахые оролдогшод байгаа һаа, дары болижо, үнэн сэхэ ажалаараа манай ерээдүйн һаруул һайхан коммунистическэ общество байгуулха хэрэгтэ хубитаяа оруулалсахые уринаб.

Манай ороной хүсэ шадал гайхамшаг ехэшье, баяншье гэжэ ойлгооб. Тэндэ ямаршье бөө, ламын үзэл, номнол хэрэггүй. Совет һургуулиин үгэһэн эрдэм ухаан, соёл болбосорол дэлхэй дээрэ суурхахаараал суурхана.

Архи ууха ябадал гээшэ ямаршье һайн хүниие харгыһаань хадууруулха харша ябадал мүн. Тиимэһээ архинша зониие хүмүүжүүлээ һаа, үнэн сэхэ харгыдаа орожо шадаха байна. Бүхы ниитэ зон бүгэдөөрөө архидалгатай тэмсээ һаа, энээниие болюулжа шадаха байһандань этигээб.

Хорло Балданов.

„Хужарай Хорло бөө"

Иимэ гаршагтайгаар манай газетын июлиин 9-нэй номерто толилогдоһон «Мархайн аша Тархайн» материал соо Хорло Балданов тухай хэлэгдээ һэн. Энэ хүнэй ходо архидажа, һүзэгтэй зониие мэхэлжэ, би бөө болооб гэжэ аашалжа байһан тухай бэшэгдэһэн юм.

Һүзэгтэй зониие мэхэлжэ, архидажа, хаарталдажа ябаһан Хорло бөөе хэһээхэ хэмжээ абыт гэжэ Закаменай аймагай прокурорто манай редакци хандаһан байгаа.

— Газетэдэ толилогдоһон бэшэг соо заагдаһан баримтанууд булта зүб байба,—гэжэ аймагай прокурор Цыденжапов манай редакцида харюусаба.

Х. Б. Балданов һүүлэй үедэ бөөлэхэеэ болёод, мүнөө Зэдын комбинадай леспромхоздо модо отологшоор ажаллажа байна. Ажалдаа һайнаар хандадаг болоо. Газетэдэ тэрэ бэшэгэй гараһанай һүүлээр аймагай прокуратурын, милициин хүдэлмэрилэгшэд Хорло Балдановтай хэды дахин хөөрэлдөө. Хорло Балданов арад зондо харша юумэ хэдэг байһанаа мүнөө мэдэрээ. Архи намнаха, алдуутай ябадал гаргахаа болихо, саашадаа ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадажа, зол жаргал олохо байһанаа ойлгоһон тухайдаа Хорло Балданов редакцида эльгээһэн бэшэг соогоо мэдүүлнэ. Энэ бэшэгынь дээрэ толилогдоно.

Манай республикын hонин

Студентнэрэй аяншалга

Байгша оной июлиин 30-най үдэр хүдөө ажахын техникумэй бүлэг студентнэр Улан-Удэ—Закаменск маршрудаар геологическа аяншалгада мордоhон байгаа. Тэдэнэр Закаменай аймагта ерэhэн түрүүшынгээ үдэр хада тайгаар ябаха маршрудаа зохёоhон, гартаа бариха юумэеэ, зэр зэбсэгээ хоорондоо хубааhан байна. Аян замда мордоhон түрүүшынгээ үдэр Шара Азаргаhаа Шэбэртэ хүрэтэр бүтүү ой соогуур, хада хабсагай дабан гараа. Геологическа аяншалгада гарагшад замдаа элдэб бэрхэшээлнүүдтэй ушараа. Жэшээнь, студентнэрэй 1780 метр үндэр хабсагайтай хадада гараад ябатарнь залинта аадар ехээр ороhон байгаа. Энэ үедэ аяншалгада ябагшад түргөөр майхан татажа, амарха баатай болоо hэн. Шуран бэрхэ Толя Очиртаров Галя Кашина хоёр майханаа түргөөр татажа, нүхэдөө амаруулаа.

Аяншалагшад гурбан бүлэг боложо таhараад, байгаалиин баялиг зургаан үдэрэй туршада бэдэрэлсэhэн байна. Анатолий Очиртаров хоёр газарта үнэтэ металл — вольфрамит,

нүгөөдүүлынь кристаллическа кварцын олон хэбтэшэнүүдые оложо, тэрэ газараа hайнаар тэмдэглэжэ абаад, Нудска геологуудта мэдээсэhэн байна.

Отрядай суглуулhан олон янзын байгаалиин баялигууд техникумэй студентнүүдтэ hуралсалай жэлэй эхиндэ харуулагдаха юм.

Зураг дээрэ: Анатолий Очиртаров вольфрамидай хэбтэшые үзэжэ байна.

А. Егоровой фото, текст.

Манай футболистнар тэнсэбэ

Красноярск городой футболистнартай хүсэеэ үзэлсэхэеэ ошоhон Улан-Удын «Локомотивай» командынхид үнгэрэгшэ амаралтын үдэр уулзажа, 1:1 тоотойгоор тэнсээ. Иигэжэ манай футболистнар Алас Дурнадахи зонын мүрысөөнэй таблицада үшөө нэгэ очко нэмээhэн байна.

Советскэ Союзай «Б» классай футболистнарай дунда түрүү hуури эзэлхын түлөө ээлжээтэ мүрысөөн Улан-Удэ городто сентябриин 6-да болохонь. Тус мүрысөөндэ манай республикын футболистнар Свердловск городой сэрэгэй округой спортын клубай командынхидтай хүсэеэ үзэлсэхэ юм.

Р. Григорьев.

Шэнэ ясли

Улан-Удын хэлхеэ холбооной конторын хүдэлмэрилэгшэд үхибүүдтээ шэнэ ясли барихын зорилгоор воскреснигүүдые саг үргэлжэ эмхидхэнэ. Үнгэрэгшэ субботын үдэр хэлхеэ холбооной конторын 20 гаран хүдэлмэришэд, алба хаагшад воскреснигтэ гаража, ясли барилгада ехэ ажал хэлсэhэн байна.

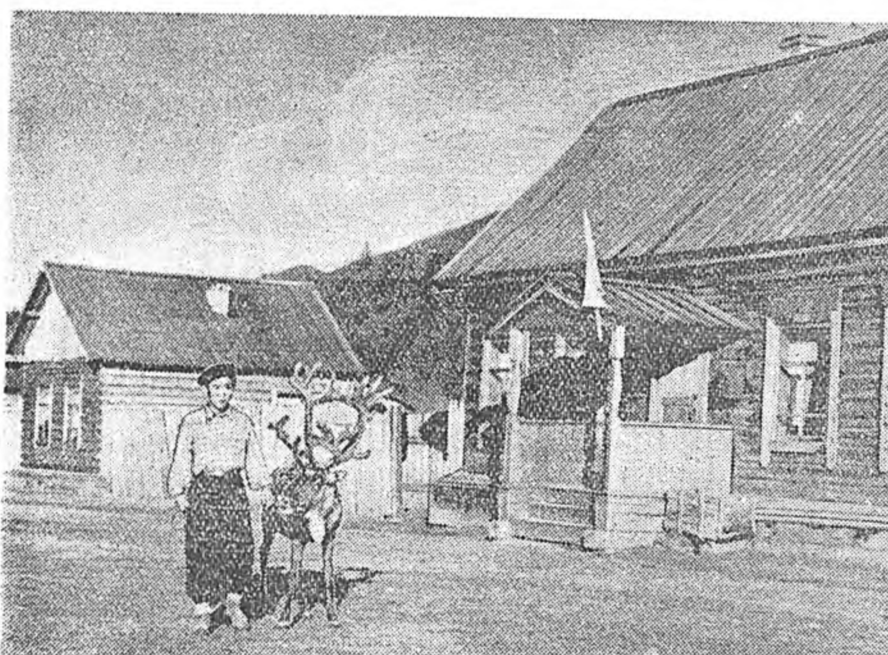
Иимэрхүү воскреснигүүдэй олон дахин үнгэргэгдэhэнэй ашаар хэлхеэ холбооной управлениин, Улан-Удын конторын хүдэлмэришэд, алба хаагшадай үхибүүдэй ясли баригдажа дүүрүүтэй болобо. 100 үхибүүдэй багтаха энэ яслиин досоо талань мүнөө үедэ гоёогдожо байна.

Х. Николаев.

Эд бараа катераар зөөнэ

Баргажан голые зубшаhан сабшалан дээгүүр хэдэн колхозуудай үбhэшэд ажаллана. Эдэнэрые хэрэгтэй зүйлнүүдээр саг сооhь хангаха зорилгоор Баргажанай аймпотребсоюзай худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд нүүдэл ларек эмхидхэжэ, эд бараагаа катераар абаашадаг болоhон байна. Ларегые даагша Кирпичева үбhэ хуряалгын эхилхэhээ хойшо «Звезда», «Гигант», Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудай үбhэшэдые эд бараагаар таhалгаряагүй хангана.

К. Димов.

Байгалай хойто эрьедэ ой тайгын шааяжа байhан газарта hүүлэй жэлнүүдтэ «Холодная» гэжэ болбосон түхэлтэй тосхон байгуулагдаба. Хойто-Байгалай аймагай «2-я пятилетка» колхозой түб тосхонойхид мүнөө үедэ уужам hаруул шэнэ гэрнүүдтэ ажаhуудаг болонхой. **Зураг дээрэ:** эвенкнүүдэй ажаhуудаг «Холодная» тосхоной үйлсэ харуулагдана.

А. Баировай фото.

Барилгашад шанда хүртэбэ

Курумканай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд энэ жэлэй эхиндэ hургуулиин шэнэ байшан барижа эхилhэн юм. Энэ барилгые 10 хүнhөө бүридэhэн барилгашад богонихон сагай хугасаа соо барижа, торхыень бодхооhон, пол, потологыень табиhан байна. Һургуулиин энэ байшан ноябрь hарада гүйсэд бэлэн болгогдохоор хараалагдана. Барилга дээрэ hайнаар ажаллаhан хүдэлмэришэдтэ мүнгэн шан үгтэбэ.

Ц. Будаев.

Нүүдэл культбаза

Хэжэнгын аймагай «Коммунизм» колхозой hаалиин гүүртэ Бүтүү гэжэ газарта байрладаг юм. Эндэ баригдаhан шэнэ культбазын хоёр хажуугаарнь hаалишадай байха байра түхеэрэгдэнхэй.

Үбэлдөө шэнэ культбазань элдэб плакат, лозунгнуудаар гоёон шэмэглээтэй байдаг. Радиоприемнигhоо гадна, элдэб газетэ, журналнууд, hонирхолтой номууд байгша hэн.

Гүүртын малай зунайнгаа байрада гарахадань, культбазын радиоприемник, бусад зарим түхеэрэлгэнүүдынь нүүлгэгдэжэ абаашагдаhан байгаа.

Д. Доржиев.

Лейпцигэй уласхоорондын намарай яармаг

ЛЕЙПЦИГ, августын 30. ТАСС-эй корреспондент В. Иванов иигэжэ дамжуулна: Лейпцигэй уласхоорондын намарай яармагые энэ үдэрhөө хүн зон хаража эхилбэ. Дэлхэйн бүхы табан түбиин 45 оронhоо элдэб олон янзын эд бараан яармагта табигданхай.

Энэ яармагые эмхидхэгшэ—Германиин Демократическа Республика—өөрынгөө эзэлhэн выставкын талмайншье, элдэб олон янзын эд бараа табилгаараашье яармагта гол хабаадагшань болоно. Мүнөөнэй намарай яармаг ГДР-тэ тусгаар удхашанартай. Юуб гэхэдэ, республикын байгуулагдаhаар арбан жэлэй ойе hайндэрлэхынь урдуур тус яармаг нээгдэhэн байна бшуу. Үнгэрhэн арбан жэлэй турша соо ГДР-эй ажалшадай туйлаhан амжалтанууд гэрэл дээрэ шэнгээр энэ яармаг дээрэ харуулагдаха байна.

Арбан жэлэй турша соо ГДР-эй туйлаhан амжалтанууд үнэхөөрөөшье тон ехэ юм. ГДР-эй үйлэдбэриин ехээр хүгжэнги, тэндэ бүтээгдэдэг эд бараанай hайн шанартай байhые гансахан иимэ баримта элеэр гэршэлэн харуулна. Мүнөө үедэ Германиин Демократическа Республика 130 оронтой худалдаа наймаа эрхилдэг. ГДР-эй гадаадын худалдаа наймаанай хэмжээн 1950 онhоо 1958 он хүрэтэр гурба дахин нэмээ. Гансахан энэ жэлэй түрүүшын хахадта гадаадын худалдаа наймаанай эрьесын хэмжээн үнгэрэгшэ жэлэй энэ үсынхитэй сасуулбал, 16 процентээр ехэ болоhон байна. Арбан жэлэй турша соо ГДР дэлхэйн худалдаа наймаанда шухала үүргэ дүүргэдэг орон болоо гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй.

Лейпцигэй намарай яармаг дээрэ социалистическэ оронуудhаа тон олон экспонадууд табигданхай. Социалистическэ лагериин оронуудай эзэлhэн выставкын талмай мүнөө жэлдэ нёдондонойхидо орходоо 50 процентээр ехэ болоо. Энэ хадаа нэгэ талаhаа социалистическэ оронуудай хоорондо, мүн нүгөө талаhаа социалистическэ болон капиталистическэ оронуудай хоорондо хэрэглэлэй эд бараа андалдан абалсалгын саг үргэлжэ үргэдэжэ байhанай үрэ дүн мүн болоно.

Намарай яармаг дээрэ Советскэ Союз 1.130 дүрбэлжэн метр хэмжээтэй талмай эзэлжэ, 6 мянга гаран экспонадые табиhан байна. Тэдэнэй дунда «Москвич—407» гэжэ автомобиль, мотоцикл, мотороллер, радиоприемник, телевизор, фотоаппарат, кинокамера, пылесос, хубсаhа угаадаг машина болон бусад эд бараанууд бии.

«Вятка» гэжэ мотороллер, «Юность» гэжэ шэнэ фотоаппарат яармагта орогшодой анхаралые ехээр татана.

Выставкэ дээрэ табигдаhан «Москвич—407» гэжэ автомобилиие жолоодоходо хилбар, замда ябахада найдамтай машина гэжэ ГДР-тэ тоолодог болоhон байна. ГДР-эй хэдэн мянган хүн зон иимэ машиные өөhэдтөө худалдажа абаhан байха юм.

Олон янзын бүд, оёhон хубсаhан, элдэб арhан, ковер, шэл болон шаажанаар хэгдэhэн зүйлнүүд, гэр дотор хэрэглэгдэдэг эд бараан олоор табигданхай.

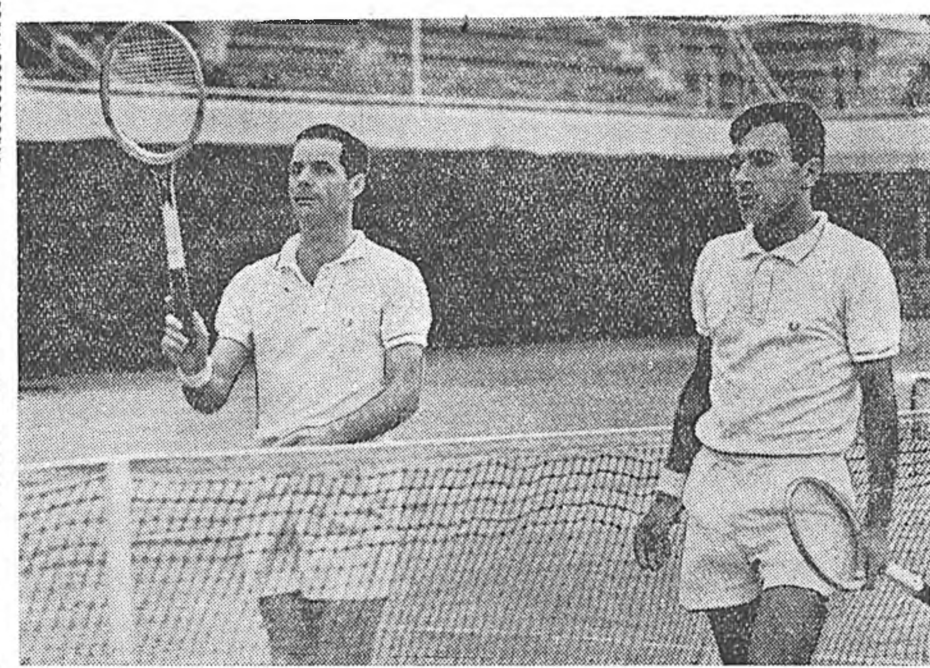
Советскэ Союзай, Хитадай Арадай Республикын, бусад оронуудай экспонадуудай табигдаhан яармагай павильондо энэ үдэр үдын урдатээ ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Г. Рау ороо. Советскэ Союзай экспонадуудые Лейпцигэй намарай яармагта ошоhон советскэ правительственна делегациие толгойлогшо Гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшын орлогшо министр В. П. Зотов С. Раутай суг ябажа харалсаа.

Советскэ үргэн хэрэглэлэй эд бараанай выставкэ ехэ hонирхолтой байба гэжэ Г. Рау hайшаалайнь дэбтэртэ тэмдэглэhэн байна.

Лейпцигэй уласхоорондын намарай яармагта Хитадай Арадай Республика анха түрүүшынхеэ хабаадаа. Арадай хэрэглэлэй элдэб олон янзын эд бараа: торгон бүд, ковер, шаажанаар бүтээгдэhэн зүйлнүүдые, заанай яhаар хэhэн зүйлнүүдые Хитад яармагта асарhан байна. Элдэб янзын эдеэ хоолой зүйлнүүд эндэ мүн лэ табигданхай.

Чехословакиин, Польшын, Румыниин, Корейн болон бусад оронуудай табиhан экспонадууд хүнгэн промышленностиие хүгжөөхэ, эдеэ хоолой зүйл абаха талаар ехэ амжалтануудай туйлагдаhые гэршэлэн харуулна.

Капиталистическэ оронуудай табиhан экспонадуудай тоо мүнөө жэлдэ нилээд олон болоhон байна. Энэ юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, эдэ оронуудай худалдаа наймаанай-промышленностиин эзэд баяшуул социалистическэ лагериин оронуудтай худалдаа наймаанай холбоо барисаа хүгжөөхые улам хүсэдэг боложо байна. Баруун Германиин, Франциин, Австриин, Голландиин, бусад оронуудай худалдаа наймаанай-промышленна фирмэнүүд олон экспонадуудые табяа.

Москва. Великобританиин, Франциин, Венгриин, Даниин, Польшын, Советскэ Союзай теннисистнүүдэй уласхоорондын турнир дүүрэбэ.

Венгриин спортсмен Иштван Гуяш эрэшүүлэй дундаhаа нэгэдэхи hуури эзэлээ. Владислав Сконецкий (Польша) хоёрдохи hуури эзэлhэн байна. И. Гуяш (баруун гарhаа), В. Сконецкий гэгшэд финальна уулзалгын hүүлээр.

ТАСС-эй фотохронико.

Хилын саанаhаа

Президент Эйзенхауэр премьер-министр Макмиллан хоёрой Лондондохи хэлсээн дүүрэбэ

ЛОНДОН, сентябриин 1. (ТАСС). США-гэй президент Д. Эйзенхауэрай Англида албанай хэрэгээр аяншалгань дүүрэбэ. Эйзенхауэр премьер-министр Макмиллан хоёрой хэлсээн тон нюусаар үнгэрhэн байна. Тиимэhээ хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгын үрэ дүн тухай пресс-конференцишье болоогүй, тусхай коммюникешье толилогдоогүй.

Эйзенхауэр Макмиллан хоёрой хэлэhэн үгэ хөөрэлдөөнэй шэнжэтэйгээр үсэгэлдэр үдэшэ телевиденеэр дамжуулагдаа. Хэлсээнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэhэн мүнөөнэй уласхоорондын байдалай хэдэ хэдэн асуудалнууд тухай тэдэнэр хэлэhэн байна. Эйзенхауэр, мүн Макмиллан үгэ хэлэхэдээ, эб найрамдал хангаха шухала байhые хоюулан онсолон тэмдэглээ. Уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые гуримшуулхын тулада правительствонуудые толгойлогшонорой зүблөө үнгэргэбэл таарамжатай гэжэ Макмиллан хэлээ. Президент Эйзенхауэрай Баруун Европын оронуудаар аяншалhан, Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущевтой тэрэнэй уулзахаяа байhан ушар дээдэ тушаалтадай зүблөө үнгэргэхэдэ «эгээн лэ таарамжатай эрхэ байдал» бии болгохо хэрэгтэ туhалжа болохо байна гэжэ тэрэ тэмдэглэhэн байна.

«Эб найрамдалые хангаха тон шухала байhые» мэдэрдэг дээрэhээ Баруун Европодо уулзалгануудые хэбэб, Н. С. Хрущевтой уулзахаяа байнаб гэжэ США-гэй президент заагаа. «Дээдэ тушаалтадай зүблөө зарлахые хүсөө гээшэ hаа, эб найрамдал хангаха шухала байhые бидэнэр бултадаа ойлгохо ёhотойбди» гэжэ Эйзенхауэр хэлээ. Оронуудай хоорондохи, илангаяа баруун болон зүүн оронуудай хоорондохи холбоо барисаа үргэдхэхэ шухала гэжэ Эйзенхауэр саашань онсолон тэмдэглээ. «Соёл сурталай талаар харилсаае, эд бараа андалдан абалсалгые, эрдэмтэдэй тобшололнуудые халан абалсалгые бидэнэр hайжаруулха ёhотойбди гэжэ би тоолоноб... Арад зон эб найрамдалые үнэн зүрхэнhөө хүсэнэ. Тиимэhээ амгалан тайбанаар ажаhууха арга боломжо тэрээндэ бидэнэр олгохо ёhотойбди» гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Саашань хэлэхэдээ, харилсаа холбоон гээшэ «арадуудые үгэеэ ойлголсодог болгохо», тиихэдэ «үгэеэ ойлголсохо гээшэмнай амгалан тайбанаар ажаhууха гэhэн удхатай» гээд Эйзенхауэр тэмдэглээ.

Гэхэтэй хамта баруун оронууд өөрынгөө политикые «шууд сэхээр», мүн «шадамар бэрхээр» бэелүүлхэ ёhотой гэжэ Макмиллан онсолон тэмдэглэhэн байна. Макмиллании дэмжэхэ зуураа, Эйзенхауэр иигэжэ мэдүүлээ. Тусхайлбал, баруун оронууд эдэ гол ёhонуудые Баруун Берлиндэ бэелүүлхэ ёhотой.

Тиихэдээ, баруун оронууд эдэ гол ёhонуудые баримталхатаяа хамта, уласхоорондын асуудалнуудые «гуримшуулхын тулада зүб арга методүүдые олохо ёhотой» гэжэ Макмиллан хэлэhэн байна.

Дээдэ тушаалтадай зүблөөндэ ошохоор бэлэн байнаб гэжэ президент Эйзенхауэр мэдүүлээ. Арсалдаануудые амгалан ёhоор гуримшуулха хэрэгтэ зүблөөнэй туhалха байгаа гээшэ hаань, ямаршье ниислэл, тэрэ тоодо Москва орохоор бэлэн байнаб гэжэ президент хэлээ. Гэбэшье «урагшагүйдэжэ болохоор зүблөөндэ би хабаадахагүйб» гэжэ Эйзенхауэр нэмээжэ хэлээ. «Тиимэhээ hайн үрэ дүн гараха гэжэ бидэнэр ямар нэгэн зэргээр найдаха ёhотойбди» гэжэ президент хэлэhэн байна. Эйзенхауэр, мүн Макмиллан үгэ хэлэхэдээ, хүгжэлтэ багатай оронууд гэдэгтэ ехээр hонирхохо зуураа, тэдэндэ туhаламжа үзүүлхэ шухала гэжэ хоюулан онсолон тэмдэглэhэн байна. Хүгжэлтэ багатай оронууд тухай асуудал «зүүн болон баруун гүрэнүүдэй хоорондохи арсалдаан тухай асуудалда орходоо баруун гүрэнүүдтэ үлүү ехэ удхашанартай» гэжэ Эйзенхауэр хэлээ. Тэрэнэй хэлэhэн үгэнүүд дээрэhээ хаража үзэхэдэ, хүгжэлтэ багатай оронуудта баруун гүрэнүүдэй туhаламжа үзүүлээгүй hаа, «аюултай ушар тохёолдожо болохо» гэжэ Эйзенхауэр түбэгшөөдэг байна ха.

Хөөрэлдөөнэй үедэ англо-американска харилсаан тухай хэлэгдэhэн байна. Хоёр-гурбан жэлэй саадатээ Дутын Зүүн зүгэй, заримдаа Алас Дурна зүгэй асуудалаар США Англи хоёрой хоорондо илангаяа горьтой арсалдаан гарадаг байhан юм гэжэ Макмиллан тэмдэглээ. Макмилланай хэлэhэнэй ёhоор, мүнөө үедэ США Англи хоёрой хоорондохи арсалдаан нилээд ехээр зайсуулагдаhан байна. Гэхэтэй хамта, Англиин олон эд бараа США-да худалдаха ябадалые Холбоото Штадууд хизаарлана, энэнь Англиин экономикодо хохидол үзүүлнэ гэжэ Макмиллан хэлэhэн байха юм.

Баруун гүрэнүүдэй политикада Хойто-атлантическа бүлэглэлэй дүүргэдэг үүргэ тухай президент Эйзенхауэр өөрынгөө үгэ соо дурдаhан байна. Энэ бүлэглэл аюулгүй, амгалан тайбан байдал хангаха зорилготой юм гэжэ тэрэ дахяад найдуулаа.

Франциин президент де Голльтой хэлсээ хэхын тулада президент Эйзенхауэр үглөөдэр Париж самолёдоор ниидэн орохо байна. Тэрэнэйнгээ hүүлээр, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевтой уулзахынгаа урдуур Баруун Европоор аяншалhанайнгаа дүнгые Макмиллантай тобшоор зүбшэн хэлсэхын тулада нэгэ үдэрэй турша соо Лондондо тэрэ бусажа ерэхэ гэжэ эндэ хүлеэнэ.

Президент Эйзенхауэр Испаниин гадаадын хэрэгүүдэй министртэй уулзаба

ЛОНДОН, августын 31. (ТАСС). Лондондо ерээд байhан Испаниин гадаадын хэрэгүүдэй министр Ка[...]тиэлья США-гэй президент Эйзенхауэртай, США-гэй гүрэнэй секретарь Гертертэй мүнөөдэр уулза[...] Генерал Франкогой өөрынь э[...] гээhэн бэшэгые Кастиэлья Эйзенхауэрта дамжуулан үгөө.

Сагаан байшангай хэблэл[...] асуудалнуудые эрхилдэг түлөөл[...]шэ Хэгерти иигэжэ мэдүүлээ. И[...]панида Америкын зүгhөө экон[...]мическа, мүн сэрэгэй туhаламж[...] үзүүлхэ тухай асуудал хэлсээ[...] үедэ зүбшэгдэhэн байна.

Алжиртахи дайн байлдаа[...] үргэлжэлүүлхые де Голль хүсэнэ

ПАРИЖ, сентябриин 1. (ТАСС[...]). Франциин Республикын президе[...] де Голль Алжирта дүрбэн үд[...] соо аяншалаад, Парижда бусаж[...] ерээ. Алжирта 5 жэлэй турша с[...] үргэлжэлжэ байhан дайн ба[...]даае амгалан ёhоор шиидхэхын т[...]лада бэшэ, харин алжир арад[...] эсэргүү тэмсэлые саашадань ш[...] гадхаха зорилгоор де Голль ин[...] аяншалта хэhэн байгаа гэжэ х[...]лэлэй мэдээсэлнүүдhээ эли болон[...].

Алжирай хэдэн нютагуудтахи т[...]рэ тоодо Алжирай Национальное[...]лөөрэлгын армиин болон Франци[...] сэрэгүүдэй хоорондо шанга ба[...]даануудай боложо байhан районд[...]хи сэрэгэй частьнуудта де Гол[...] хүрэhэн байна. Артуада офице[...]нүүд болон солдадуудай үмэнэ, м[...] Алжиртахи Франциин бусад гар[...]зонуудта үгэ хэлэхэдээ, өөhэдын[...] эрхэ сүлөөгэй, бэсэ даанхай б[...]далай түлөө тэмсэжэ байh[...] алжирайхидта эсэргүүгээр Фра[...]нциин сэрэгүүдэй хэжэ байhан сэр[...]гэй ябуулгануудые де Голль м[...]таhан байна.

Алжиртахи байдалые эсэстэ[...] хүрэтэр «гуримшуулха» хэрэгые ү[...]гэлжэлүүлхэ тухай де Голлиин х[...]hэн мэдүүлгые Франциин харх[...] этэгээдүүд hайшааhан байха ю[...]. Энэ мэдүүлгые тайлбарилха зү[...]раа, баруунай үзэл баримтал[...] «Фигаро» газетэ иигэжэ бэшэ[...]: «Алжирые сүлөөлхэ национальн[...] фронттой мүнөө ямаршье пол[...]тическэ хэлсээн хэгдэхэгүй гэж[...] найдахада болохо байна».

Алжиртахи дайн байлдаае б[...]люулха тухай эрилтэ хэжэ байh[...] Франциин олониитэ Алжирта пр[...]зидентын аяншалhанай үрэ дүн[...]hөө ехээр урмаа таhарба.

Урда Вьетнамда „hунгалта“ болобо

ХАНОЙ, сентябриин 1. (ТАСС). Нгодиньдьемовскэ засагаархида[...] зүгhөө тон шанга хашалта хэhэ[...]тын хэтдэжэ байhан оршон ба[...]далда Урда Вьетнамда «национал[...]на суглаан» гэлэгэй hунгалта ү[...]гэлдэр болоо. Иимэ оршон бай[...]лай тогтоогдоhоной ашаар, Н[...] Динь Дьемые дэмжэдэг партину[...] «национальна суглаанда» олон[...] hуури эзэлжэ шадаhан байна[...]. Ассошиэйтед Пресс агентствын м[...]дээсэhэнэй ёhоор, 123 hууриhаа[...] эдэ партинууд—76 hуурые эзэлэ[...], бэеэ даанхайшуул—42 hуури, б[...]сад партинууд 5 hуури эзэлhэн ба[...]на.

Албано-советскэ хани барисаанай hара эхилбэ

ТИРАНА, сентябриин 1. (ТАСС). Албано-советскэ хани барисаанай заншалта hара Албаниин Арадай Республикада политическэ, ажалай угаа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда эхилбэ.

Албано-советскэ хани барисаанда зорюулагдаhан баярай суглаанууд промышленна олон предприятинуудта, шэнэ барилганууд, хүдөө ажахын кооперативуудта, МТС-үүд болон культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта hарын эхилхын урда үдэр болоо.

Албано-советскэ хани барисаанай hарада зорюулагдаhан түрүү бэшэгүүдые мүнөөдэрэй бүхы газетэнүүд толилоо.

Һарын эхилхэеэ байhантай дашарамдуулан Гадаадын оронуудтай хани барисаа, культурна холбоо байгуулха советскэ бүлгэмүүдэй союзай делегаци РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь, албано-советскэ хани барисаанай бүлгэмэй түрүүлэгшын орлогшо С. Д. Орлов түрүүтэйгээр мүнөөдэр Тиранада ерээ.

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ**

«Бурят үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэ Мелентьев Петр Яковлевичын хайрата эхынь хүндөор ү[...]шэлжэ, энэ оной сентябриин 2-то наhа бараhан тушаа шаналжа байhанаа редакциин хүдэлмэрилэгшэд гэр бүлынхидтэнь мэдүүлнэ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32 зам редактора—32-74, отв секретаря - 27-37. отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59. промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74. писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01133. г. Улан-Удэ. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5048.